

INCIPIT LIBER VII.

Lubica emporiū sanguinare.

Rex Danorū salutatur Lubicæ dñs.

Arx ad ostiū Trauenæ traditur regi.

Isfridus ep̄s Raceburgen̄ obiit.

Arbitriū ep̄i cōstituēdi in manū laicā.

Rex Danorū in Swecia occupatus.

Hartwicus archiep̄us obiit.

Am Lubica præclara Wandalorū (Wandalico uerius dixerim in solo fundata) urbs, emporiū singulare mercatorū, adhuc intra centesimū annum primæ foundationis, in ius Danorū regis cōcessit. Nam proxima estate rex Lubicā ueniens, ciuitatis ibi dñs est consalutatus: quod antea etiam ciues deliberauerāt, cum ab Adolpho obli deretur, regi eam permittere. Iam ipse rerū cursus ordi nabat, ut dñs fieret, nullo in eam rem educto gladio. Capto enim Adolp ho comite, quid nisi in potestate habuit captiui omnia dominia? Qui tum comitis arcē ad ostiū Trauenæ tenuerūt, audito q̄ omnia pessundata essent, regi quoq̄ illam consignauerunt, pacti abire liberi. Hic est interim rerum status: ut unus Kanutus regem se Danorū, Wādalorū, & Nordal bingiæ ferat, & in titulo scribat. Erat autē tum annus. MCC. Holsatiam tum pro rege administrandā accepit Albertus de Orlemūde comes, fra ter uterinus Adolphi ex eadē matre: quod in Saxonia ostēdimus. Cuncq̄ per ea tempora ecclesie Raceburgēsi preesset Isfridus, Euermodi, cuius su pra uirtutes ostēdimus, successor, uir magnæ patiētie, summe abstinentie, & totus religionis cultibus deditus. Illo autē circa hæc tempora deficiēte, facta est dissensio inter canonicos de successore: ipso necdū funerato. Pars enim cōuenerat in personā dñi Henrici, quē idē ille locus prepositū habe bat, uirū discretū, & omni honore dignissimū: qui prepositurā suā multū ampliavit, rebus, personis, & edificijs: & q̄d omnia superat, religionis ho nestate. Pars autē altera, personā dñi Philippi, qui capellan⁹ fuisse ep̄isopi defuncti, sibi preferri ep̄iscopū expetebant. Facta autē controuersia hoc or dine quieuit, ut partes, tam electorū q̄ eligētū arbitrio comitis Adalber ti se cōmitterēt. Mira illorū temporū simplicitas: ut in manum laicā con ferrent arbitriū ep̄isopi constituendi. Sed quid miramur: cum iam dudū ante Romani ipsi arbitriū summi pontificatus cōstituissent in manū Impe ratoris Henrici. III. Et Hērici alij, et Fredericus. I. diu super ea re durissi mas cōtentiones, cum ecclesia, sub arbitrio cōstituendorū pontificū habu erint: Et Henricus Leo eius rei sibi arbitriū desumpserit: quod superiora declarant. Ille ergo accepta deliberatione, Philippū cēsuūt preponendū. Hęc autē ideo facta sunt, quia dñs Waldemar⁹ Daniæ rex, iam usq̄ ad Al bīm omniū terrarū dñs, in Suecia erat occupatus: alioqui ad illum recur rissent. Philippus inuestit⁹, Bremā se cōtulit, & a dño Hartwico benedi ctionē ep̄iscopālē accepit, sicq̄ cōsecratis ecclesijs, & ordinatis reb⁹ in sua diocesi, ad ep̄iscopū Traiectēsem est profect⁹: Ibiq̄ per annum cōsistens, dño regi Waldemaro, se non exhibuit: unde fact⁹ est regi suspect⁹: Sed tñ interueniēte comite, in gratiā ei⁹ est reuersus. Nec multo post Hartwi cus secūd⁹ Bremēsis archiep̄iscop⁹ uita excessit. Cūq̄ illo adhuc uiuēte ec clesia ei⁹ miris motib⁹ cōcuteret, nūc destituta pastore grauiores turbati ones excepit. Nā electionis negotio pēdēte, interloquuti canonici, dñm

Waldemarū Sleswickcēsem ep̄m, qui tū lōgeuā captiuitate solut⁹, Bononię agebat, unanimi cleri & populi cōsensu, archiep̄m postularūt. II.

Verunt tñ, qui se huic electionis, siue potius postulationis negotio subtraxerāt, non reclamādo, sed elongādo, rem improbarūt.

Burchardus hic erat maior prepositus, cum quibusdā adherētibus, Hāburgenses autē canonici, propter regem Waldemarum, qui ipsam tenebat ciuitatē, suspecti in hac electione habitī, non uocabantur ad eam: qui de cōtēptu suo, grauius se opponebāt postulationi: dicētes, suā esse ecclesiā matricem: a qua deriuatus est honor metropolitici. Qua de re, iniquū esset eius membra in electione præteriri. Bremenses, missis honoratis nuncijs, tam ex clero, q̄ ecclesię ministerialibus dño Waldemaro Bononię cōstituto, ipsam, illi de se factā postulationē intimarūt: qui accepta cōpetenti familia, cum eisdē, & testimonio Bremensis ecclesię, dño se presentauit apostolico: qui ad gaudēs, dñm postulatū, quem sciebat esse uirum regij sanguinis, per benignē accepit: ei cōgratulatus, q̄ post fortunę uariās iactationes, locum se dignū in archiepiscopatu reperisset: Nec tamē festinauit in cōfirmatione factę postulationis, donec diligentius de meritis causę scrutaret. Quo tempore nūcij Hāburgensiu canonicoꝝ superuenere, reclamātes postulationi, & eam min⁹ canonicā asserētes: Venit quoq; orator regis Waldemari, Petrus Roschildēsis preposit⁹, sine literis tñ & documētis ad causam publicis: quę se incurfione latronum in ipso itinere diceret amisisse: postulationi tñ memoratę, magno nisu se obijciēs: Cōmonefecitq; summū pōtificem iurisiurādi, qd regi prestiterit Waldemarus: nunq; se tali loco moraturū, in quo regi suspectus uideri posset. Cōmouerat enim pridem illi bellū de regno, q̄ & ipse patre rege esset progenitus: Illo Kanuto, qui cū Zuenone, & primo Waldemaro, partit⁹ esset regnū: quod ostendimus in Dania. Quibus cognitis, papa Waldemarū per aliquot dies Romę detinuit: quoadusq; de sacri collegij cōsilio, de ipso ordinaret. Waldemarus autē uidēs se in arto cōstrictum, illicētiatus urbe secedens, ad regē Romanorū se cōtulit Philippū, de regno decertantem, cum Ottone. III. Leonis filio, qui eum honorifice Bremā misit. Illi exultātes, postulatū suū cum gaudio susceperunt. Papa autē missis literis ad omnes Germaniæ ecclesias, Waldemarū inobediētē, uinculo excommunicationis districtum nunciauit. Bremenses hoc diu ignorauere, quia literas apostolicas nemo eis porrigere præsumebat: donec in quadam missā publica, a quodā inter ceteros offerente, in altare sunt collocatę. CA. III.

Anc autē Waldemari episcopi in Bremā susceptionē, rex Waldemar⁹ tulit permolestē: Sciebat enim hominē non quieturum: q̄ se, ut diximus, coronę assereret affinē. Cum multitudine igitur graui, rex diocesim ingredi Bremensem, uolens depellere Waldemarū, & eius loco Burchardū prepositū introducere. Habuit autē rex Gücelinū, & Hēricū eius fratrem, comites Zwerinēses, sibi tum grauius aduersantes, q̄ Iohānem cognomento Gantz, terra ditionis suę eięissent: occupata arce Grabow, quę ad illum ptineret, profugiētē ad regē Danię memoratū:

Hāburgenses
Canonici de
cōtēptu agūt

Opponūt se
Romæ.

Postulat⁹ sine
papę licētia
Roma abiit.

Papa excōmū
cat postulatū

Rex Danorū
in diocesim
Bremensem

missaq; parte copiar; sub manu Alberti comitis Nordalbingie. Hic erat, ut dixim⁹, Hērici de Orelmunde comitis filius, qui matrē tertij Adolphi uiduam duxit cōiugem: unde erat Adolphi frater uterinus. Hunc enim, pulso Adolpho rex Holsatię prefecit. Albertus ergo arcem Boytzēborg diruit: deinde omnem terram Zwerinēsem euastauit. Waldemarus uero episcopus, petere armis regis ditionē constituit: ut se in eum uindicaret. Sed cęso per ea tempora Philippo Romanor; rege, partes Waldemari cōciderūt. Burchardus aut maior ecclesię preposit⁹ ad archiepiscopatū aspirauit, Hāburgēses canonicos, & quosdā Bremēses sibi deuinctos habens. Ad regē Romanor; pficiscit Ottonē, ab eo impetrās inuestiturā episcopale. Cunc; compos uoti redisset Hamburgū, eam urbē in sua tenuit potestate: & per quosdā amicos, etiam Stadiū urbem accepit. Veniens aut Waldemar⁹ episcopus latēter eam urbem recipere tentauit: sed impedit⁹ est diligētia aduersantiū. Ergo cōtractis armis, ex omni diocesi, Stadium Waldemarus episcopus obsedit, & coepit armis, fugientibus aduersarijs: direptū est opidū misere. Sed tamen postea Burchardus, cum amicis recuperauit atq; firmauit. Porro rex Waldemarus, Albim ponte strauit: quibusdā credo locis oportunis, quę tum angusta fuerint: ut de insula trāsiēs, in insulam, ultra Albim mitteret equites, peditesq;, & ita infusus partib⁹ Bremēsiū, per suos, arcem apprehendit Horneborg, & diligētissime cōmuniuit: tenuitq; durante illo bello.

Horneborg occupatur.

CA. III.

Perepreciū est intueri, quis tum stat⁹ fuerit Hāburgi, antique urbis, postq; Adolphus comes, relicta non modo Holsatia, sed etiā ut hic locus indicat comitatu Stadenū: de quo Waldemarus & Burchardus cōtēderūt: cōcessitq; in Scowenborg, antiquā patriā. Certe Hāburgū peruetusta memoria semper Saxonū genti inscribit cum omni Nordalbingia: hoc est Stormaria, Holsatia, Thietmarsia: Nunc obtinuit cōsuetudo, ut Wādalicis urbibus annumeret, quomō & Luneburgum quę ab omni sui memoria Saxonib⁹ paruit. Sed nulla unq; memoria pdit his urbibus, Hāburgo, & Luneburgo Wādalos habitasse: q̄q; Luneburgū in solo Wandalico conditū ab Saxonibus, negare non possimus, quomō Lubicā, Wislariā, Rostockiū, & quę in ea sequuntur littore maris Germanici: Sed uetustior est memoria pulsor; Luneburgo Wādalorum, q̄ ceteris, Hāburgū uero, illo, quod scribimus, tempore, Danię reg parebat, cum omni Nordalbingia, & ciuitate Lubica, postq; Adolphus, eius nominis tertius, per brumā glacialē Hamburgo interceptus a Waldemaro, tunc duce, postea rege, coepit omni illa ditione carere. Speraue rāt diu Saxones, ducē Waldemarū, postea regem, sororio suo Wilhelmo, Hērici Leonis filio, Nordalbingiā donaturū: Sed dulce semper fuit Danor; regibus, in Germania tenere ditionē: unde flecti non potuit Waldemar⁹ ut ea cederet. Alberto tñ de Orlemūde comiti, eā rex permisit administrandā. Hic est ille Albertus, quem annales nostri produūt, non ostensa eius origine: nisi q; testātur, regem Waldemarū fuisse auunculū eius: & alijs locis memorāt, Wilhelmū Hērici Leonis filiū, Ottonis tum Roman

Hāburgū in solo Saxoni co.

Luneburgū in solo Wandalico.

Dulce Danis i Germania imperare.

norū regis fratrem, habuisse coniugē Waldemari germanā: Vnde in suspiciōne uenerūt nōnulli, fuisse Albertū Wilhelmi filiū: Sed tēpora non patiunt. Paruit ergo ea tempestate Hamburgū, quomō & Lubica, regi Danorū Waldemaro: quomō autē eam occupauerit, in Saxonia dixim⁹. Deinde cum eadē urbs iam Romanorū regi Ottoni subesset, occupata secundo ab rege Waldemaro, donat Albertō memorato in perpetuā possessionem: Vnde extāt literæ Alberti, super quibusdā iurib⁹, illi tum urbi pmissis. Arcē ille firmauit super eā ad orientē, cui⁹ extāt fundamēta, non lōge a uilla Stenbecke: cū rex oppugnationis tēpore aliā teneret ad occiduū, in expugnatione secūda: cuius loci nomē pmāsit, sed nulla uestigia: appellat enim Noua arx, uicus nūc ciuitati inclusus, tum locus erat extra moenia: Tenuitq; Albert⁹ Hāburgū, usq; ad tēpora. III. Adolphi, qui eam urbē cum omni Holsatia recuperauit: potitus magna de rege uictoria in Bornehouede, ipsa die Mariæ Magdalenzæ.

CA. V.

Aec autē tēpora memorabilibus rebus sunt insignita: Nam anno post natū Christū. MCCVIII. Waldemarus Danię rex, ministerio Iarimari principis Rugianorū, fundauit urbē nūc p̄cipuā Straleffundēsem: quę nūc in ceteris urbib⁹ Wādalicis non minima, floret opibus: ciuib⁹ plena, edificijs exornata: quę unde nomē sortita sit, paulisper intendamus: Danię linguę uocabulū, Sund, insinuat eius authorē fuisse Danū, aut Danis parentē: talis incunctāter tum fuit rege stat⁹. Vocāt autē Dani angustā maris faucē Sund: nā cū Dania sit tota insularis, p̄ter Iutiam, & Scaniā, quę sunt peninsule, ut in principio Danię ostēdimus, multas esse fauces maris, faciūt insule sibi obiacētes: inde Orfund, Gronfund, & eius generis: Eundē in modum hęc urbs, quam scribimus, obiacēs Rugię, Wandalorū insulę, Straleffund est uocitata, q; proxima insula Strela diceretur: nunc detorto, ut sit, paulisper uocabulo, Straleffund appellat, a proximo mari, & inter Rugiā, & urbē excurrēs, ambas diuidit: Sic enim Streleffund, quasi Strelę faux, uocitatur. Ita maris uocabulū, proximæ urbi nomē indidit. Eodē anno urbs Lubica proprio conflagrauit incendio, usq; ad domos quinq; tota consumpta: quę hodie nomen seruant, ut uicus quinq; domorum appelletur.

CA. VI.

Er eadē tēpora, rex Waldemar⁹ multis auctus uictorijs, Prussiā est adortus: & ad iuga sua coegit, ut tributa persolueret: nondū enim ordo Teutonicorū eam accēperat terrā cōmendatā. Inde mouens, cōtendit aduersus duces Pomeranię: quos, ut Obotritos, suę uoluit parere ditioni: quo expedito, iam omnē maritimā teneret Wandaliā: nam ab occidua parte Wagriā tenebat, cum Holsatia: inde Obotritorū, & Kiffinorū, quę nunc tota est Magnopolis, subiēctā tenuit: cum principes eius, dñm illū suū recognoscerēt: Rugiā iam a multis annis pater eius domuit: quib⁹ si accessisset Pomerania, nihil deesset littori Wandalico, qd nō regi paruisset: nā mediterranea, uel marchioni, uel duci Saxoniz, erant subdita. Rex tum aliq; ciuitatibus in Pomerania captis, & Demyno nostra urbe instaurata, impositoq; pro tēpore p̄sidio, uictorē exercitū redu-

s iij

Hāburgū dī
uersos habet
it dños.Nulla uesti-
gia Hāburgē
genlis arcis.Straleffunda
per regē Da-
norū fundataErymolo-
gia Straleffund.Rex Danorū
in Prussiā
ante ordinē
TeutonicorūMagnopolis
qd cōplectat

Met^o pessim^o
custos.

Pont. uariat.

Frideric^o. II.
ecclesie gra-
uissimus.Legati Lub-
icensium ad
Imperatorem.Facile Lub-
icenses impe-
trant.Lubica Im-
perio reinteg-
ratur.Arx Lubice
confringitur.Exercit^o Da-
nor^o p^{er} Iutiā

xit in Daniam, Interim Lubica misere seruebat: qui arci præfuere Dani, ciuib^o nimiū graues incubuere: tantūq; imperij sibi uēdicabāt, ut etiā uicos, de regis & militū nomine censerēt. Sed pessimus diurnitatis custos est metus: quē enim quisq; metuit, perijisse cupit. Ciues continuo cogitabant, quomō regis man^o euaderēt, & ad pristinā libertatē, Deo miserāte, redirēt. Erat tum in Romano Imperio maxima turbatio: q; Ottonē, III. Sūmus pontifex, quātū antea aduersus Philippū adiuuerat, tantū homini postea infensus, ubiq; reluctat: efficiēs, ut cōtra illū eligeret. II. Frideric^o Sicilię rex, Henrici, VI. filius, & Friderici, I. nepos. Quantū autē in illius prouectione profecerit ecclesia, non est nūc dicēdi locus: sed sequētia mōstrabūt: quia non est inuētus alius Ro. Impator Christianis tēporib^o, qui grauior fuerit Ro. ecclesie, cūcteq; Italię: cui^o uastitatē maximā suis tēporib^o, presertim Lōgobardię, & fecit, & pcurauit, sed hęc interim. VII.

Nuus erat a nato Christo post milleducentos +XXVI. cum in a Romano Imperio Fridericus iste, II. ageret. Ciues Lubicēses legationē solennē faciunt ad Imperatorem, ostendētes maiestati suā, olim se paruissē illi^o auo: & eius munificētia multis dotatos libertatib^o ad decus Imperij, q; in eius ultimo sinu cōstituti, minimā ex illo protectionē haberent: deinde uaria fortuna iactatos, nunc ab Henrico Leone, nunc a uicinis comitibus exagitados, nouissime in ius atq; ditionem Danor^o regis peruenisse: orabant q; sancte, ut seruituti grauissimā exempti, ad Imperij protectionem susciperentur: facturos in reliquū tempus Imperio Romano omnē cum obsequio honorem. Facile impetrat qui sic petit, ut meliorem faciat conditionē eius, cui supplicat: Facilisq; est inuentus Imperator ad ea concedenda, quā amplitudinē eius decorarēt. Solenni ergo exemptione iurib^o excepit quorūcūq;, qui Imperio suā pridē ciuitatē destraxissent: & ad integritatem Ro. ditionis denuo reuocauit: scribēs principib^o uicinis, Bernhardo duci Saxonie, Gerhardo archiepiscopo Bremēsi, comitibus de Aldenburgo, Raceburgo, Magnopoli, ut suppetias ferrent urbi, ex faucibus Danor^o eruēdā. Reuersi oratores, clam omnē rem habuere: subductis literis, donec oportunū tempus inuenirēt, arcis in sua ciuitate occupandā. Dani eius custodes nihil tum suspicionis habentes, superbe ac libere agebant, euntes, & redeuntes: Cum interim obseruātes nonnulli ex ciuib^o tempus negligētis custodię, clam ingressi arcem, cum arma sub uestibus gererent, facile enecatis qui restiterāt, cæteros, si uellēt, abire permiserunt: arcemq; suā potestatis factam, statim cōfregerunt: & post non multos dies, fratrib^o Predicatorib^o cōsignauerūt: qui usq; hōdie tenēt: nomē q; nūc seruat monasteriū arcis, ut etiā nunc Borg dicat. Rex autem Waldemarus comperta Lubicensiū rebellionē, exercitū contraxit ualidum, & per Iutiā pedestri itinere duxit in Holsatiā. Otto dominus Lunenburgensis, nepos Henrici Leonis, ex filio Wilhelmo, natus sorore regis Waldemari, auunculo suo Danorum regi tulit suppetias: Thietmars quoq; iamdudum regi parebant: nam a temporibus Hartwici secundi archiepiscopi, qui grandi ære imposto, mulctare constituit, sese

funxere Waldemaro episcopo Sleswickcensi, & perinde Danicę coronę. Pertesi nunc & illi Danici imperij, cum inuiti regē sequerētur, in ipsa acie constituti, uersis clypeis, transfugierūt ad comitē, & Lubicēses: Ciues aut iam dudū exhibitis Imperialibus literis, ad uicinos principes auxiliaria arma contraxerunt plurima.

CA. VIII.

Rmorę ductor erat Adolphus Holsatię comes, ordine. III. a primo ei⁹ nominis, ex Adolphi. III. quę primū Leo, deinde rex extrusit Holsatia, filijs, qui potuit inter obsides esse, quos ille dedit regi, cum captiuitate laxaret: nō enim esse potuit iste. III. qui in hac expugnatione pugnabat: illū enim hoc tēpore facio septuagenariū, ex diebus occisi patris apud Demynū. Erat enim cū ille cederet ann⁹. LXIII. post centū mille: tum filius iste erat adulescētulus: ex hoc aut in. XXVII. post milleducētos fluxerūt anni ad minus. LXX. Hunc ergo. III. Adolphū illū accipio, quę ferūt Holsati, cum Danorę imperio premerent, per fœminā nobilē Dest, impetratū a patre puerū, in Holsatiā eductū: cū gladio ius suū Holsati se defensuros, præfecto in Zegeberg obtēderet. Erāt ergo in castris partis Lubicēsiū, Gerhardus archiepiscop⁹ Bremēsis, Albert⁹ dux Saxonie, Bernardi filius, Hēricus de Zwerino comes, Burewinus Obotritorę princeps. Cōuenerāt exercit⁹ hostiles in mericā in Bornehouede, ubi die festo diuę Magdalene, explicitis aciebus, pugnā ineūt: Vota sunt in laudē Dei, si uictoria potirent: Inito certamine, diu multūq; cōflictatū est: sed Dani ceperūt solē aduersum habere, ut radijs reuerberati, cecutirent: Cōtenderāt enim Teutonici, & peruicerāt, ut hostib⁹ sol in oculis esset, ipsis in dorso. Tum uisam credunt Magdalena opposuisse nubem. Ibi tum multis cęsis, rex cum filio fugā iniit: Otto dñs de Luneburgo captus principibus uenit in direptionē: Thietmarsī in ipsa cęde trāsfugiētes, Danis ut hostib⁹ incubuere. Eius uictorie memoriā quotānis peragūt Lubicenses die Magdalene data stipe: Fratres quoq; Predicatores solennibus epulis institutis, maiores urbis inuitant, & pauperibus multa largiuntur: ipsi in gloriosa paupertate diuites.

CA. VIII.

Aec est illa Lubicane urbi gladio parta libertas. Exemit Imperator, & excepit in participiū Imperialiū ciuitatū: sed nulla arma exeruit pro illorę libertate: Ipsi suis gladijs, & uicinarę auxilijs libertatē sibi a Danis pepererūt. Ferunt Danicę regē, cum ante hos dies, qđ in Saxonia diximus, captus teneret ab Hērico comite de Zwerino, in sua relaxatione iureiurādo firmasse, nunq; se Nordalbingiā repetiturū. Proximo tñ anno, illo, quę nūc scribim⁹, magnū agmē infausto sydere duxisse in Holsatiā: Sed neq; sic quieuit: Nam anno qui tum sequebat, infesto agmine Holsatiā iterū petiuit: obsidēs Reynoldi arcē, nūc breuiato nomine uocāt Rendesborg, clauē terre, & arcē liminarē. Adolphus Holsatię, Hēricus Zwerinēsis, comites, expeditis militibus obuiā egressi: Animos fecerāt & regis, quę precessit, captiuitas, & sequuta insignis de illo uictoria: paludē trāseūtes, a tergo imminēbāt Danis: & inito conflictu, Danos soluere coggerunt obsidionē: aliq; captis, & cęsis: Rex tñ eodē agmine in

Thietmarsī
trāsfugiūt.Holsatię co
mes armorę
ductor.Principes in
castris Lub.

Fit p̄lium.

Rex Danorę
cū filio fugiePredicatores
in paupertate
te diuites.Lubica gla
diolibertatē
recuperat.Rex Danorę
denuo i Hol
satiā.Dani successu
buere.

Danos rex
uindicat in
Thietmarfos

Nordalbigi
redcunt ad
Ducem.

Dani uastat
Holfatiam.

Demynēses
iugū Danos
rū excutiūt

Nomē Wan
dalicū exolūt

Wādali sub
grauissimis
tributis.

Plēbs Wāda
lorū trāffugit

Wādali prae
clara gessere

Thietmarsia uersus, uindicaui in populū, q̄ fecerat trāffugiū, q̄ fide uiolata, in ipsa acie transsissent ad hostes: multis eorū cæsis, & euocatis. Inde cōuertit agmen in Itzeho: sed ibi nonnihil accepit detrimēti, Holfatis undiq; incurfantibus. Interea Adolphus, & Henricus, comites, missis solennibus nūcijs, Albertū Saxonie ducē euocarūt: ut ueniēs, ditionis suae uoluntarios Nordalbingos susciperet, tuere: & recuperet ditionis suae terminos Raceburgū, & Louenburgū: quae cum prius, ut omnia, in manib⁹ regis extitissent, nūc rebus cōuersis, ad antiquū dñm respicerēt. Non contēpsit ille legationem: ueniēsq; recepit, quae pater suus Imperiali beneficio primus accepit. Interim rex Danie Holfatia magno agmine p̄trāsuit: & qm̄ in acie Holfati prodire noluerūt, uastadis terris, & obsidēdis arcibus institit. Obsedit tum arcē munitissimā Zegeberg, & aduersus eā ut expugnaret, firmauit aliud p̄sidiū: sed frustrat⁹, redijt in regnū. X.

Er quae tempora, Demynū opidum orientalis Wandalia, quod tum etiam Danorū regi imposito paruit p̄sidiū: cum audirent ciues, uersa Danorū fortuna, Lubicā, & omnē Nordalbingiam excussisse iugū regis, & ipsi de sua libertate cogitarūt: Interpellauere autē cōgentiles suos, uicinos Wādalos: & facto impetu in p̄sidiū militū, qd rex Danie imposuerat, omnes aut ceciderūt, aut abegerūt: nec mansit ex eo die quicq; in fide regis ex Wandalia, p̄ter solā Rugiā: quae uirtute la rimari, sub regis imperio cōquieuit: Paulatim uero increscēte noua urbe in littore maris opposita Rugiae, multi in eam commigrarunt Saxones, ut & lingua, & moribus, iam dudū sit Saxonica: qd idē in Lubica, atq; Rosstockio, p̄claris nunc eius prouinciae urbibus, cernimus euenisse: Nam & si fundus sit Wandalicus, omne tñ nomē Wādalicū ita habuerūt, aduenē Saxones exosum, ut nō paterent in suis collegijs, & societatib⁹ quae uis esse, qui non sit ort⁹ parētib⁹ Teutonicis: idq; sacramētis extorquet ab his, quos suscipiūt: Magna gētis iniuria: quae patrio solo exturbata, in ipsis suis natiuis sedibus non sinit habitare, & uiuere: retrusa in mediterranea, ubi pro durissima seruitute multis dilabētibus, & Saxonū se populis immiscētibus, uix pauci ad agrorū culturā, sub grauissimis tributis resedunt. Titulus autē gētis remāsit apud principes: qui moriētes, proxima successione illū trāsmiserūt ad duces Magnopolēses: quibus hodie paret terra, quae Wandalie nomē retinet: ex latissima Europe totius latitudine, redacta in breuē angulū, ut latissima natio, antiquū nomē nusq; nisi in illo mundi angulo cōseruet. Remansere principes antiquae originis, in ditionibus suis, māsit nobilitas in paternis p̄dijjs, & possessionib⁹, rustica plēbs effugiēs durū iugū, imminuta est: trāffugio deserēs agros, & abscondēs in externis gentibus originē: Facit hoc cōtemptus gētis, ut nemo, nisi quē lingua prodit, se fateat esse origine huius gētis, hodie per Christianismū, ut dixim⁹, diffusissime. Quid enim attinet erubescere originē Wādalicā: cuius gētis patres tā amplas res gesserunt: in Gallijs, Hispanijs, Africa, & q̄tidie gerunt in Russia, Polonia, Bohemia, Dalmatia, Histria, Bulgaria, quae, teste lingua cōmuni, gēs una cēlet: quas supra cōmēorauim⁹. XI.

Vncelinus patri cognomius, Zwerinensem comitatū tenet post
 g patrē, quē ille ab Hērico Leone promeruit. Hic ergo filius, cum
 Mekelnborg pro sui magnitudine opidū cerneret immunitū, q̄
 distēsū in lōgū, nullis uallis ac muris potuit firmari, uicino loco ad ma-
 re, contiguū, urbē cōepit cōmoliri, quā WisMariā, incertū unde ducto no-
 mine appellauit: Si Latini rem gessissent, suspicarer Cismariā uocitatum:
 Nūc, cum Saxones fundamēta iecerint, in obscuro manet, unde sit nomē
 ductū. WisMariā tñ nomē esse Wandalicū, ex alijs meminimus. Potuit
 ergo uir in gēte nobilis, ibi habitās, loco relinquere nomē: ut ex Wisma-
 ro Wismaria, quomō ex Romulo Roma diceret. Ad eam Saxonici genē-
 ris, multi habitatores se cōtulere, breuiq; coaluit intantū, ut omnē memo-
 riā ueteris opidi Mekelnborg, hoc est magne urbis, penitus aboleret: Vn-
 de sibi titulū sumpsere principes nūc Magnopolēs, abolito ueteri Obo-
 tritorū uocabulo: in quo dux antea Sleswici Kanut^o, de regio Danorum
 sanguine, aliqñ regnabat: uir inter primos optimus, tempore Lotharij Im-
 peratoris, de domo Saxonie uouissimi: qđ supra suo loco cōmemorauis-
 mus. Erat aut̄ tum a Christo, XXXVIII, post milleducentos: Monaste-
 rium qđ prius inerat Magnopoli, cum arce, Wandali rebellātes, qđ supra
 diximus, subruerāt. Sunt autē locis alijs in ea terra non paucis erecta uir-
 ginū monasteria, que primā illā ruinā magnifice cōpensarunt. XII.
 Dolphus aut̄ Holsatie comes, tum ciuibus Lubicēsis, de quib⁹
 a busdā reb⁹ male consenserat, dum sibi partē illis libertatis, aliquā
 habēdā gratiā putaret, maiore, q̄ illi recognosceret. Ciues innixi
 Imperialibus exemptionibus, non satis illi ad nutū responderāt: Ille tamē
 Imperiales in urbe cōcessionēs sibi uendicaret, quas parenti suo Henricus
 Imperator Frederici primi filius cōtulisset. Ciues obtenderāt, eas donati-
 ones & regis Danorū uictoria intercidiisse, & renouata secundi Friderici
 exemptione, abolitas esse cōtenderūt. Cōtrouersia dum finē nō haberet,
 peruenit ad arma. Comes iam Danorū regi recōciliatus, effecit, ut rex de
 Lubicēsis querenti accesserit: iunctaq; armorū societate Lubicā statu-
 erūt legibus pristinis adigere: idq; annisi sunt maris ostia obserare. Rex
 magnis uirib⁹ adnauigās, & exercitū non minorē, qui se copijs Adolphi
 comitis coniungeret, terrestri, ex Iutia, misit itinere: duocq; prēsidiā rex fir-
 mauit altrinsec⁹, ad ostia Traueng: Nec satis hoc rat⁹, ueterē, & iam rimo-
 sam nauim, saxis opletā, demersit in os fluminis, ut obstueret. Ciues pro-
 pugnaculis defensi, fodientes alium flumini exitum, in mare aperuerunt.
 Rex uero, que non potuit impedire mergendo, catenis includere institit,
 quas in duabus Traueng prēsidijs firmauit. Sed superuenere de Liuania
 naues onerarię: que cum ista prenoscent, magno uento impactis nauibus
 dissilite fecere catenas: magnāq; perinde gratiā, cum Lubicēsis iniere:
 qđ nōnullis libertatibus in urbe Lubica per eam occasionem dotarentur,
 ut ferūt: Cuius rei cōmemoratio, ab inscitia uenit. Nam quid esse tum po-
 terat, uel Riga, uel Reualia, recenti memoriā inchoate urbes edificari?
 Nunc etiā tanto post tempore, que de Liuania Lubicā naues petunt, mer-

Wismaria
fundatur.

Saxones in
WisMariā se
conferunt.

Kanut^o dux
optimus.

Wādali diru-
unt arcem &
monasteriū.

Lubicē in
nititur exē-
ptionibus.

Rex & co-
mes i Lubica

Catenis cētā
phibitio in
Trauenam.

Rumpūtur
catene.

Lubicēn ar
māt naues.

Dani coāgu
stati fugiūt.

Christiani i
Liunia ma
stantur.

Lubicēses ag
gerē metu fa
ciunt.

Letuani mul
titudine uin
cunt.

Tartari pri
mo innotue
runt.

Frater regis
Vngarię bel
lo perijt.

Cismaria
monasteriū
construitur.

Ecclesia Lu
biceñ p. VI.
ānos uacat.

cibus, & reb⁹ Lubicēsiū onuste, magna parte nauigāt: & ideo naues, que tum soluerāt obsidionē, non alieng, sed ciuiū credunt proprię. Aucti tātis ciues nauibus, armatos imposuere, ausi in mari cōgredi regijs copijs: Sed ille in Wernouia cōcessere. Detecta res est Wandalis, qui tum Rostoc-kiū tenuere, cum cōterminis locis, esse Danos publicos Wādalorū hostes in eorū portu: quātis potuere uiribus duxere in Danos. Lubicēsesa mari perurgēt: ita in utrorūq; medio Dani coangustati pugnauerūt, & multis ante amissis, residui sibi fuga cōsuluerūt, redeūtes in Daniam. XIII.

Er ea tempora, tantus fuit motus rerū ab gētib⁹ barbaricis per Liuoniam, ut timor earū Lubicā, & omnia maritima cōtingeret.

Nam quicquid erat extra opida, & arces, Christianitatis absumit a barbaris. Theodoric⁹ de Haseldorp, uir nobilis, ea tempestate inter multos occubuit: creditūq; est fieri posse: ut barbari apprehēsis nauibus, quas multas tum homines nostri inuexerāt, per maria, ad usq; Germanię littora peruenirēt. Hoc ueriti Lubicēses, aggerē suę urbi ad Holsatiā prę tēderūt. Letuani fuere, qui tum timebātur: gens nimirū magna, que tum in Liuoniam uersa, eam excitauerat formidinē. Poterāt urgeri illi a nouis hostibus Tartaris, qui de Scythia magnis agminibus egressi, tum Sarmaticos campos, quos usq; hodie tenēt ingenti hominū multitudine impleuerunt. Perierūt in Liuonia, aliquot nostratū millia, ad internecionē cęsa, cum multitudine sua Letuani, exercitū Christianū penit⁹ includerēt corona circūdatū: & paucorū amissio, nullo erat infinitę multitudini damno. Sic Turci, sic pugnant hodie Tartari, sic & Russi: non statariam, ut olim, pugnā agentes, sed incursionib⁹, & excursionib⁹ omnia subruētes. Nam hoc erat illud tempus, quo Tartari primo nostris innotuerūt: gens immanis, & que uictu & moribus multū ad beluinā feritatē accedit. Vngaros, & Polonos, maxime tum urgebant ijdem Tartari, & ad eam redegerunt necessitatē: ut pro inedia & fame uterentur abominandis. Occisi in prelio dux Colomānus, frater regis Vngarorū & Hēricus dux Slesię, cum magna hominū multitudine. Mira res, hoc nūc pati Vngaros a Tartaris, qđ ante annos trecētos ipsi Pānonijs, Germanis, Italis, & omnibus, qđ attigerāt nationib⁹ intulerunt. Quo etiā tempore fratres ordinis diui Benedicti Lubicę cōmorātes, cum in urbe apud cōciliū ciuitatis, non satis pro arbitrio suo sinerent agere, egrediēdo, & ingrediēdo urbem, mane, ac uesperī, die, ac nocte: assueti libertatib⁹ quas per syluas, salt⁹, mōtes, & per nemora habitātes, in ordine suo tenēt, in Wagriam cōtendūt exēdificato monasterio ad maris littora: Cismariam dixere, a loco nomen mutuantes, qđ cismaria habitatē: mox deserto eorum intra urbem Lubicam monasterio, moniales sunt introductę ordinis Cisterciensis. XIII.

Vncq; per ea tempora, mortuo Iohāne Lubicēsi episcopo, canonici non satis in electione unum sentirēt cōcordantes, per sex continuos annos uacante ecclesia, Albertus Liuoniēsis episcopus, qui grāde de sua ecclesia luctamē sustinuerat, Lubicēsem interim uicarius pastor regebat, per cōtinuos annos sex: Fouebat illum Innocētius. III. tum

apud Lugdunū Gallie propter tyrānidē Friderici in Italia manēs, illoq̄
 cōciliū agebat solēne. Hic pōtifex fecit Albertū memoratū, suū in Liuoni
 am, & Prussiam oratorem, & permisit illi sedem uicariā Lubicę, donec in
 Rigēsem ecclesiā denuo trāfferet. Erat is pridē scholastic⁹ in ecclesia Bre
 mēsi, uir omni literarū genere doctissim⁹, q̄ illa tempestate, necdū crebre
 scētib⁹ publicis achademis, apud insignes ecclesias, qui nūc dure scholasti
 ci, tum uocabant magistri, docētes in omni literarū genere in cunctis inge
 nuis & preclaris artibus: etate nostra scholastici officiū nullū est, nisi colle
 ctas pauperū scholariū, in usus mēse suę uertere: pro se uicariū laborātē co
 gat insigniter esurire. Multa tum erāt Lubicēlib⁹ incōmoda: Rex urbem
 Eric⁹ e mari infestabat: memor, q̄ patri aliq̄n suo paruisset, quem magno
 uictū prelio, a se ciues repulissent. Fecit rex q̄d patrē audijt fecisse: piscātes
 ciues e Lubica in Scania cōprehēfos, pro arbitrio suo emunxit gre, ubi iu
 gum non potuit, q̄d optauit reponere. Ciues uero non satis ad iniuriā pa
 tiētes, ausi rebellare regi, classē parmāt, mittūtq̄ in portū mercatorū (ita
 uocāt locū regie māisionis) Ibi regiam oppugnāt, & solo deiectā funditus
 euertūt arcē, excindūtq̄ presidū, & preda nauibus importata, onusti re
 uertūtur in urbē suam uictores. Sed urbs eadē circa hos dies, ad dimidiū
 cōflagrauit incēdio, q̄ adhuc esset lutea: Expurgatam uoluere fata, ut la
 teritia fieret, que tum adhuc primordiorū suorū prætenderat uilitatē. Mi
 ra loci fortuna: Adhuc intra centesimū annum erat a prima fundatione &
 iam ter incēdio periit, totiesq̄ ut ostendimus dños mutauit, donec in eum
 exiret, quem nunc seruat, statum Imperialis exemptionis. XV.

Er eadē fere tempora, urbs noua Sūdēsis, in terra Circipanorum
 supra Rugiā, q̄d ostēdimus, parū ante hos annos erecta, ubi sen
 sit opes, & uires, mercaturis & negotiationibus, per mare, per ter
 ras, increuisse, aduersus Lubicēsem supbire cōcepit, & pteruire; intentans,
 nescio quid, insolitū, q̄d Lubicēses ciues dissimulare non poterāt. Igit̄ in
 iuriā passi Lubicēses, nemini tñ querelā detulere: sed suę uindices iniurię,
 parmatis aliq̄t nauibus, duxere in Sūdēses: Animos faciebat, cum opib⁹,
 tum armis, quesita pridē ab rege Danorū uictoria, q̄ min⁹ dissimulare po
 terāt, ab uicinis, in eodē littore cōmorātibus: Solū utrobicq̄ Wandalicū:
 Saxones tñ, & collectitiū genus hominū cōfouebāt. Sūdēses nullū belli
 apparatus, utpote nihil tale a mari formidātes, in noua urbe fecere. Nā ubi
 ab Danorū rege nihil timuerūt, non putabāt exoriri hostē illis a mari: Er
 go imparatos facile superāt, qui armis ad oppugnādū parati uenerāt. Faci
 le capit̄ urbs, ab his, qui omnē apparatus belli aduexere: Capiuntur ciues,
 gdes diripiunt, & predā nauibus importātes, redeunt uictores in sua: inso
 lens nihilomin⁹ factū, & sine exemplo. Sed (ut diximus) augebat animos
 respectus Imperatoris: qui tñ superioris ius, nec auferebat principib⁹, nec
 auxit Lubicēlib⁹, in uicinos potestatē: ut suis uirib⁹, pro suo arbitratu uin
 dicēt, q̄d iure, uel iniuria in se factū prētenderent. Noua autē fuere tum in
 hoc littore Germanico omnia: Nouę urbes, noui principes; non ea etiā ci
 uilitas, que per temporum decursus cum opibus increuit. XVI.

Nondū cre
 bræ Achade
 mię publicę

Taxat au
 chor scholasti
 cos moder
 nos.

Ciues Lub
 icēi Scania
 capiuntur pi
 scantes.

Lubicēi euer
 tūt arcem in
 Kopēhauen

Lubica ter
 cōflagrauit
 itra, C. ānos

Sundis sup
 bit i Lubicā

Sundis per
 Lubicēi ca
 pitur & spo
 liatur.

In littore Wā
 dalico iam
 ciuilitas.

Linea Magnopolen ducum.

Fundatio monasterij in Campo solis.

Erectio ecclesie Gustrowensis.

Diuisio Waldalij dñiorum.

Irridetur doctus princeps propter lras.

Linea ducum Pomeraniae & Stetinensium.

Fundatur ecclesia Caminensis.

Epetēda paucis linea nobilitatis in Magnopoli, & Pomerania. Burewinus Pribislai filius ex uxore Mathilde, filia ducis Polonie, sustulit filios, Henricū & Nicolaū: Nam alius Nicolaus, Burewini fratruelis, dñs Kiffinorū, & Rostockij, cum caderet in prelio Dalslenfi, prole nullā reliquit: Ergo filij Burewini, uiuo patre, ipso curate ditissime ditionē: Henrico prouenit oriētalis Kiffinorū ditio: Magnopolis Nicolaus: Is Nicolaus sine prole decessit, obrutus, domo corruente in Gadebusch. Henricus duxit uxore, Sophiam filiam regis Suecie, ex qua sustulit filios quatuor, Iohannem, Nicolaū, Burewinū, & Pribislaū. Viuebat pater Burewinus, & inter alia preclara opera, fundauit monasteriū uirginū in Campo solis, non longe a Westkenbrugge: Sed propter agrorum sterilitatē, postea trāstulit in locū, quo nūc etiā manet cui nomē indidit, ut diceret Nouum monasteriū in hūc diem. Hēricus deinde patris religiosi boni filius, ecclesiā fundauit Gustrowensem: quam priuilegijs, & opibus, uoluit Hildesemēsi cōparari: Superuixisse ferunt seniorē Burewinū Henrico filio, & nepotū legitimā suscepisse tutelā. Henricus autē puenit ad annū. XXVIII. post milleducos. Vnde Burewinū seniore, uel interfuisse, uel milites misisse, in regem Danorū Waldemarū. II. in locum Bornehouede, non est incredibile: Nam nepos eius nominis, necdū attigit etatem armorū: Filij autē Hērici, diuisere paternam ditionē: Iohānes senior accepit Magnopolim: Burewinus Rostockiū: Nicolaus Gustrow: Pribislaus Richenberge: Iohānes in adulescentia missus Parisios, literis multo tempore inseruiuit, annos, ut ferunt, uiginti: & factus est in theologia magister: gradus nobilitati insolitus. Cunctis multa nobilitas ibidē literis inuigilaret, fert geminas ibi sorores, alterā Massilię principi, alterā Cyprię regis filio despōdisse: Ipse quoque comitis de Hennēberge, germanā sui cōstudētis, tradit acciuisse. Hęc & si insolita sint, quia in annalibus legunt, fidē illis nō putauim abrogādā. Reuersus in patriā, cum pre se ferret grauitatē, suo ordine, & gradu dignam, irrideri meruit a cōtribulibus, appellantibus illum patrio uocabulo, Knesē Ianike. Ex uxore is sustulit filios sex: Nicolaū, qui fuit prepositus Zwerinēsis, canonicus Magdeburgēsis, & Hāburgēsis: Hermānū, qui fuit Canonicus Zwerinēsis, Hildesemēsis, Lubicēsis: Popponē, qui suscepit ordinē Teutonicorū: Albertū qui duxit uxore, sed obiit sine liberis: Iohannem qui duxit filiam comitis de Rauensberge, ex qua reliquit filiā, & Henricum, ad quem peruenit tota patris ditio: Hic est ille captiuus in terra sancta.

CA. XVII.

Omeranorū autē, & Stetinensium principū, linea hęc est: Werislaus primus, in ea nobilitate, princeps Christianissimus, uixit sub Hērico Imperatore. V. baptisatus a diuo Ottone Bambergēsi episcopo: puenit ad annū Christi. MCXXIII. ibique finem, uiuēdi faciēs, filios reliquit Bugslauum, & Kasimirū, qui sub Imperatore Friderico. I. suscepērunt ducalem honorē, in obsidione urbis Lubicę. Casimirus premoriens sine prole, fratri reliquit omnē ditionē: qui fundauit ecclesiā Caminēsem, monasteria Stolp, & Colberge, pulchra nominis sui monimenta peruenit

ad annū. MCLXXVIII. moriēsq; reliquit filios, Bugslau, Casimirum, Werflau. Hic Bugslaus inde nomē habet, quia fundauit preposituram in Camino, preclara principū facinora ad me non peruenerūt requirentē ea, non minima diligentia: peruenit uiuendo ad annū. MCCXXVIII. Casimirus reliquit filiū Zuantoborū, ex quo nepotes, Casimir^o, Zuantobor^o Werflaus, in quibus ea linea substitit. Werflaus tertius frater, reliquit filium Bartolomeū, in quo substitit. Bugslaus autē, in quo durauit diu successio, reliquit filios, Barnaim, & Bugslau. Barnaim fundauit ecclesiam beate Marię in Stetino: puenitq; ad annū Christi. MCCLXXVIII. Bugslaus frater non reliquit prolem. Barnaim autē reliquit filios, Bugslau, Barnaim, Ottonē, ex quib^o Barnaim fili^o, moriēs anno Christi. LXXXV. post milleducētos, non reliquit prole. Otto ex fratrib^o tertius, reliquit successores, quomō & Bugslaus: & qm̄ tetigerūt illi annum tricentesimum post mille, usq; ad illa tempora intermittamus numerationem: medios primum annos excussuri.

CA. XVIII.

¶ Vm uero Adolphus, Holsatię comes, cum filiā suā despondisset, Abeli duci Sleswickcēsi, cōparatis copijs nauigauit, ducta etiam secum cōiuge, deuotionis gratia in Liuoniā: Erat enim plenaria indulgētia pugnātib^o in ea prouincia, quomō esse cōsueuerat, in terram sanctam militātib^o. Sed cum omnis spes de illa recuperanda iam pene cecidisset, intenderūt pontifices in Liuoniā, que tum primo ad Christū cōuersa, paulatim auagescebat, Adolph^o ergo abesse non passus tam pię causę, etiā uxore, que uiro militāti impendēret obsequiū, ad participiū gratię plenarię secum traxit: Memor erat uir nobilis patrię uirtutis in terrā sanctam bis enim in eam peregrinationē abiit tertius Adolphus: quia in terram sanctā non poterat, in prouinciā propinquiorē Liuoniam intēdit animū: eadē cōsequuturus plenarię indulgētię munera, que ex Palestina pārens assequebat. Quid uero profecerit late testantur annales terre illius, quos quia non tenemus, stilū hic figimus ad alia diuertentes. Hoc autem certum est, qd̄ inde regrediēs, rebus iam ex sententia constitutis cum filios haberet Iohannē & Gerhardum, quos literis perdiscēdis Parisiū miserat, paruulūq; domi alebat Luderum, nondiu superstite, filiamq; (quod diximus) Abeli duci Sleswickcensi cōiugem collocasset: cōmendara illi terrā pro filijs, ad eorum reditū gubernāda, se reddidit fratrib^o minoribus in Hāburgo, die sancti Hypoliti, cum duobus militibus, dictis de Gikow, anno Christi. XXXVIII. post milleducētos, inq; eo ordine uixit religiosissime, supra annos. XX. quod in Saxonia diximus.

XVIII.

¶ Ohcemiā interea, huius nationis precipuam partem, regno tenebat Odoacer rex, filius Primislai: qui a Philippo Romanorū rege, qui cum Ottone quarto colluctabatur de Romanorū regno, coronā regni accepit, post multos qui preerāt, ducis nomine cōtēti, abstinentes regio. Sed hic Primisslaus duos reliquerat moriēs filios, Wētzeslau & Otikarū, quem Odoacrem Itali uocāt: fratre, qui maior erat natu, breui exempto rebus humanis: Odoacer regno cōepit preesse. Cōtenderant

Fundatur prepositura Caminensis.

Fundatur ecclesia beate Marię Stetinensis.

Comes cum cōiuge Liuoniā accedit.

Comes imitator uirtutis patris.

Comes intrat religionem.

Odoacer Bohemie rex.

Duos reliquit filios Primisslaus.

Duo Romanorum reges ambo coronati.

Bohemus potius ducem quam regem uoluit.

Bohemus repudiat uxorem.

Anus nubit adultero.

Odoacer late damnatur.

Bohemus per sententiam regno priuatur.

tum, quod diximus, de Romanorum regno, Philippus Sueuie, & Otto Saxonie duces; ambo coronati reges, ab Adolpho Coloniensi archiepiscopo, quod in Saxonia ostendimus. Sed quod huic proprium est loco, Odoacer dux Bohemie, Philippo tum inhererat. Philippus autem, ut sibi magis conciliaret hominem, magisque beneficio sibi deuinciret, ex duce creauit regem illum Bohemie. Ante quidem, quod diximus, aliquot uicibus Bohemia regem habuit: sed cum tederet populum libertati assuetum, adorare Cesarum, supra se dominum uenerari regem, uite & mortis ferentem arbitrium, temperabant fastum dominantis: ut ducem potius haberent, quam regem. Iste tamen Odoacer a Philippo coronam accepit, & illi in Ottonem emulum tulit suppetias. Non diu tamen permansit illa synceritas: Nam offensus a Philippo Odoacer, cum duce Turingie, quem uocant lantgrauum, Latini comitem prouinciale appellaret, transiit ad Ottonem. Grata fuit Ottoni accessio. Nam Misnam, uicinasque prouincias Philippo paretes, euastauit. Hermannus tamen Turingus memorat, malis coactus est redire ad Philippum. Occasio uero per quam Bohemus discessit a rege, hec fuit: Vxor Bohemus suam, que soror erat Marchionis de Misna Theodorici, repudiabat, inducta pellice, quam coniugem ille appellauit ex Ungaria: eam arbitrator fuisse Margaretam, Frederici Austrie ducis, sine herede morientis germanam sororem, cui Austria uelut heredi inherabat. Ea foemina in prima adulescentia nupsit Herico Imperatori, Frederici primi filio & alterius Frederici patri: quo moriente, uidua permansit, ad hec tempora: Iam uero anus nupsit Odoacri regi Bohemie: nam ille, non tam coniugis etate, quam dotem animo uolens, sterile iniit coniugium. Vlricus eo tempore Corinthiorum tenebat principatum: qui cum uirilem prolem non haberet, accepta pecunia ex Odoacre, quem alij Otokarum uocant, Carinthiam, Carniolam, Marchiam Sclauonicam, & Portum illi Naonis tradidit: Veroneses, Feltrenses, Teruifini, & multi ex Foro iulio se illi submisserunt: Ita aucta per multas prouincias ditio, animo Bohemus intumuit.

CA. XX.
Rgo cum repudiata Misnensis marchionis sorore, Odoacer rex e aliam coniugem superduxisset, ille germane iniuriam non leuiter ferens, querit Philippo Romano regi: Ille amicum regem comonefacit per nuncium, ut cothoralem recipiat: Vbi pertinaciter recusat, Philippus marchionis memorati instinctus stimulis, ceterisque principibus, qui uel sanguine, uel affinitate contingerent Theodoricum, indignam rem maligne ferentibus, regem Bohemie euocatum, ut responderet querimoniis, nec uenire dignantem, legitimis euocationibus, ac competentibus ad rem dilationibus constitutis, contemnentem per solennem sententiam, regno destituit. Erat per id tempus Magdeburgi nobilis ex Bohemia iuuenis, qui ibi literis inuigilaret Theobaldus, magno genere editus, multis propinquorum titulis ad regnum commedatus: quem Philippus de regno inuestitum, literis commedabat regni proceribus. Continuo per Bohemiam magni motus exurgunt: concurrunt totis regni uiribus. Odoacer, ut regnum defenderet annititur: Theobaldus, ut eiectione illo, regnaret pro eo. Sed tum difficile fuit innutritum armis regem pellere: quocirca coeptis destitit Theobaldus. Odoacer autem consti-

tutis rebus in Bohemia, in Philippū se properauit uindicare, tātū in se mō
 tus cōcitorē: Iungit illi Hermānus, ut diximus, Turingiē princeps, obli
 tus consobrini sui Philippi: Natus enim erat sorore Friderici Imperatoris
 .I. Otto rex, ut magis, atq; magis, sibi deuinciret Hermānū, urbes Nort
 husen, & Molhusen, illi perpetuo possidendas attribuit: ut quę prius Sa
 xonici erant iuris, exinde ad Turingiam pertinerēt: Cupide amplexus est
 donationē regiā Hermānus. Sed quīs magnis uirib⁹ Bohemus atq; Tu
 ringus, ducerēt in Philippū: non tñ ausi se credere aciebus, p̄glio confli
 gere in aduersum abstinuere: sed uastationibus late excurrētes solū indul
 sere. Philippus quoq; auctus uiribus Lupoldi archiepiscopi Mogūtini,
 Erpessordiā tenuit. Inde p̄currēs, Hermāni Turingi p̄dīa, igni, ferroq;
 scēdauit. Ex diverso Bohemī nunc Ottonis in partibus militantes, ferox
 hominum genus, quod sacra, prophanaq; semper in equo habuit, uicinas
 omnes prouincias nudauerūt, deformauerūt ecclesias, monasteria uirorum,
 scēminarq; direptione facta flāmis succēderūt, sacris uasis, ac uestib⁹ ludi
 brio habitis, sunt miserabiliter abusi: pallas altarīs, equorū faciunt uelami
 na: Sacris ipsi uestibus per ludibriū & cachinnū induunt. Ea semper fuit
 Bohemorū insolētia, Wādalicis traducta radicibus, quę permittēte Deo
 per etatē auorū nostrorū nimis exaucta, in beluinam excreuit ferocitatem,
 cum natiue ferocię, uesania mentis hereticę accessisset, in qua iam multis
 annis, permittente Deo, induruerunt.

CA. XXI.

Russiā ad eam diem quietā a principib⁹ Christianis, cum omnes
 p̄ in circuitu gentes Christo crederēt, antiquus gētilitatis error oc
 cupabat. Primus eam gentem a mari inuasit rex Danię secūdus
 Waldemar⁹. Jam enim Poloni, Pomerani, Rugiani Christo crediderūt.
 Jam per Liuoniā fidei Christianę iacta erant fundamēta. Albert⁹ tertius
 Liuoniēsis episcopus, a Bremēsi archiepiscopo cōsecratus, cum esset de col
 legio suorū Bremis canonicorū, iam Rigam nouā urbē cōmuniuit ad flu
 men Dunę, quod ex Russia diffluit in mare. Ergo Prussia rex memorat⁹
 magno agmine aggredit⁹: eoq; gentē perpulit, ut sacram Christi fidē susci
 pere pollicerent: Sed quod metus expresserat uotum, non diu permansit.
 Rege enim cum exercitu in Pomeraniā abeūte, Prussi ad pristinas sordes
 redierūt: donec per fratres ordinis Teutonicorum tempore, II. Friderici,
 qui illis terrā Prusię permisit gubernādā, ad plenā religionis Christianę
 normā perducerent. Jam uero cepit illa grādis per Italiam perq; Germa
 niam rerum turbatio: quę regnū, & sacerdotiū, magnis iterū motibus cō
 misit: nec scio an unq̄ maioribus: Cum Fridericus, II. aduersus Ottonē ele
 ctus, grauissimā ecclesię perturbationem moliretur, resuscitās antiquas de
 Italię prouincijs, deq; inuestiēdis episcopis, cōtrouersiam: de qua Henrici
 duo, III. & V. pater, & filius, inde Frideric⁹. I. huius auus, & deinde Ot
 to, III. grauissime, sed frustra cōtenderūt. Vterq; princeps Christiani or
 bis, gladiū suum distrinxit, in aduersam partem: Papa execrationibus, ma
 ledictis, interdicitis, anathemate utit⁹ in Imperatorē: Ille carnalē gladium
 distringit, in omnes, qui parēt pōtifici, clericos, sacerdotes, episcopos: Car

Northusen
& Molhusen
alienantur.

Turingia uā
statur.

Bohemī ab
olim sacrileg
gi.

Prussi uelint
Christiani.

Riga munitē

Cōtentio in
ter regnū &
sacerdotiū

Papa excōi
cat Imp.

Creatur In
nocenti^o. III.

Notabile re
sponsū Imp.

Liunia in
Christianif
mo p̄ficir.

Discordia in
electione ad
ep̄atū Lio
niensem.

Estonia cre
dit Christo
per Danos.

Sedes Rigen
fic metropo
lis.

Otto mar
chio capitur
& carceratur

dinales urbē petētes capit, uinciri in carcere iubet: itinera obsidet, ne quis Romā petat: Cum multis pōtificibus durabat ista diuersitas. Post longā duorū annorū sedis apostolicę uacationē, Sinebaldus, in Innocentiū. III. mutatus papatū accepit. Erat is pridē in cardinalatu, Imperatori, ceteris omnib⁹ familiarior: obseruabat ille Imperatorē, propter cognationē suā, cui timebat ab Imperatore. Impleta electione, currebāt, qui nunciaret Imperatori, rem, ut sperabat, gratissimā: Sinebaldū ei deditissimū, esse surrogatum pōtificē. Fridericus, qui nosset hominē, fertur respondisse: Sinebaldum, ex amico cardinali, nūc factum hostem seuißimū, quod ille facto impleuit, execrationibus insectatus Imperatorē super omnes predecessores. Sed hæc Italis scribenda linquamus.

CA. XXII.

Iuonia interim, & si pulsaret grauißimis motibus Letuanorum, proficiebat tamē in Christianismo, ut iam tota Christo crederet: maxime annitēte Alberto Liuniēsi episcopo: qui uer⁹ Liunū apostolus, per annos triginta, ecclesiā nouellā & instituit, & amplificauit, multis laboribus, & periculis exantlatis, terra, mariq;: cum gladium etiā carnalem, ipse in cōtumaces fidei hostes, sepe distrinxisset, in pace Christi cōquieuit: Cui Bremenses canonici, suo, ut putabāt, iure, de suo consortio Albertū alium ecclesię scholasticū, uirum dignissimū surrogarūt: Sed Rigenes canonici, iam ad bonum modū aucti, cōmuni omniū ecclesię iure, sibi quoq; utendū putauerūt: ut de suo gremio episcopū substituerēt. Elegerūt ergo quēdā ex suis Nicolaū: Est causa in Romanā curiā deuoluta: ibiq; aliquādiu uentilata. In fine autē per sententiā Bremensib⁹ perpetuum indicit silentiū. Albertus tñ iste iam consecratus episcopus, Lubicę, ut diximus, sedit annis sex, ecclesiam illam uiduam, strenue gubernās: donec per summū illi pontificē de alia prouideretur. Nam cum iterum sedes illa Liunię uacuaret, missus est in eam autoritate summi pontificis iam archiepiscop⁹: cum iam regis Danorū accedēte opera, Estonia q; Christo crederet, obtinuit in ea sedē episcopālē Reualię, quē regni sui metropolitano subesse rex ordinauit. Iam Tarbatēsis, Osiliensis, Curoniēsis sedes fundatę sunt: ita ut cū suffraganeos tres sedes haberet prima, generale nomē euanuit: ut nō in reliquū, ut pri⁹, Liuniēsis diceret: qd nomē tum habuit, cum in ea puincia solus esset. Cum uero accessissent sedes suffraganeę, iam Rigēsis cœpit esse sedes metropolis: cui post Albertū Nicola⁹: Nicolaio ali⁹ successit Albert⁹: is qui Lubicēsem sex annis gubernabat ecclesiā. Sed omiffis reb⁹ Liunię, quę sunt Wandalię nostrę penitus extraneę, in prouinciā, quā suscepimus cōmemorandā reuertamur.

XXIII.

Randēburgensis marchio, in solo, ut diximus, Wandalico principatur: Ideo eius prouincię res claras non omittere, erit ex p̄fesso. Otto per id tempus Brādenburgensis marchio, bellū gerebat in Ludolphū episcopū Halberstadēsem, inuicē pro more grassantes, multa sibi mutuo intulere damna: Sed Otto, dum incauti⁹ pugnat, intercipit ab hoste, insidijs sibi cōstitutis, protractusq; stetit in carcere, donec ad nutum se redimeret uictoris. In arce Lāgesteen seruabat quoadusq; p̄mit

teret episcopo opidū Aldesleue, cum pertinētis suis, adijceretq; nō modicum argēti pondus in sui relaxationē. Quo tēpore, cum ageret a Christo nato. MCCXXXV. Vngari cōgressi Australibus, ducē cum omni nobilitate oppresserūt: Eā rem indicāt uersiculi satis barbari, in uetusta sculpti rupe: Anno milleno centeno terq; triceno. His quinquaginta si misces tunc bene disces. Austria q; tota sit principib; uiduata. Terraq; cornuto discet seruire tributo. Sed hi uersiculi preferūt annū. MCCXL. Quia in mētione Austrię incidimus, operepreciū est agnoscere, cum apud ueteres nulla sit Austrię memoria, a quo tēpore iste ducator cōeperit habere inītiū: Nam Austrasia, quā Gallici memorant, est prouincia Metēsis, quę Gallis uidebatur australis: Sed nos de Austria, non Austrasia requirim;. Satis constat inter Geographię peritos, Noricū olim dictā prouinciā supra Danubiū in austrū: Cōradus autē Franc; eius nominis. III. Ro. rex, cum eius prouincię iam princeps, qui dux Noricorū, usq; in illū diē uocitabat, defecisset, nec sui sanguinis reliquisset heredē, germano fratri suo Hērico, illū ducātū permisit creans ducē Austrię, abolito ueteri titulo Noricorū: unde clarissimę urbi Nurenberge, nomē credit remansisse: Illiq; Henrico fratri suo cōiugem dedit Gertrudem, matrē Henrici Leonis: Sed ea non superfuit: nunc eius stirpem Vngari deleuerūt. Sic se res habet, generatio transit, & succedit altera: nomē autē Dñi manet in eternū. Swiceri quoq; huic genti Austrię inimica natio, sępe illi colluctati, multos eius duces perdidērunt: quod suo tempore cōmemorabimus: nunc quoq; cōmonuisse sufficiat, stirpem Francā, de sanguine Conradi. III. Romanorū regis, hoc esse tempore bellis interemptā: seruiuitq; terra aliquādiu Vngaris, donec illam rex Bohęmię per occasionē accepisset, ut dixim;, dotalem: unde peruenit ad Rodolphum Romanorum regem, & in posteritatē eius: quod postea suo tempore ostendemus.

CA. XXIII.

Interim in Holsatiam reuersus ab urbe Roma Adolphus frater minor, comes Holsatię, dispensationē afferebat apostolicā suscipiendorū ordinū sacrorum, & in urbe subdiaconus, a magistro ordinis predicatorum, episcopo diaconus, & a Iohanne episcopo Lubicensi, presbyter est ordinat;. Afferebat enim literas ei; tenoris: Vniuersis presbiteris literas inspecturis: Frater Reynardus, & frater Gerhardus dñi papę pœnitentiarij: Salutē in Dño: Noueritis q; nos audita confessione fratris Adolphi, ordinis minorū fratrē, presentiu petitorē, eidem super omnibus articulis, pro quibus duxerat ad apostolicam sedem laborandū, & de similibus, siue minoribus, si quos in obliuionē deduxit, de speciali mandato, uenerabilis patris nostri Ottonis sancti Nicolai in carcere Tulliano diaconi cardinalis, cui dominus papa plenariam super hoc concessit potestatem, beneficiū absolutionis impēdimus: & ut ad omnes sacros ordines ualeat promoueri dispensauimus cum eodē, iniuncta sibi pœnitentia salutari. Datū Lateran. X. Calend. Maij: pontificatus dñi Innocētij papę. III. anno primo. Hic acceptis ordinib;, primā missam peregit dñica Omnis terra, in Zuuentina, loco ualde solitario, & fratrum minorū eremitorio: &

Vngari Austriales opprimunt.

Austrasia Metēsis prouincia.

Nurenbergę nomē unde.

Swiceri Austrijs infensa.

Stirps Francę bellis interempta.

Adolph; Holsatię comes presbyter ordinatur.

Literas dispensationis copia.

Simulra
gravis inter
fratres.

Gūcelin⁹ Abe
lē inuadit.

Eric⁹ Danor⁹
rex obrūcā

Præsidū Hor
neborg erigi
tur.

Mōres prodi
giose dissiliūt

Aliud prodi
gium.

in Hamburgo, loco primo comitatus sui, in quadragesima, publice apud fratres minores die Gregorij celebrauit. Filij autē eius Iohannes & Gerhardus, iam ex academia Parisiensi redeuntes in Holsatiam, ditionem diuiserāt. Incessit per ea tempora grauis indignatio regi Danorū Erico, in fratrem suū Abelem Sleswici ducem, comitum Holsatię sororiū. Accessere partibus fauores ex nobilitate proxima. Nam regi militabāt, Gūcelinus de Zuerino comes, & Burewinus iunior, cum fratribus, Magnopolenses principes: Abeli inheferant propinqui sui, comites Holsatię. Guncelinus satis inmemor beneficij, quod nuper illi impenderat dux Abel, cum illum recōciliaret fratri suo Danorū regi: recordātis q̄ Guncelini pater, amborū Erici & Abelis patrē Waldemarū regem cœpit, in carcere tenuerit, & gre magno emūxerit: quod in Dania diximus. Antiquauit eam memoriam Abel, & fratri ex animo excussit, recōciliās regi Guncelinū: Nunc idem Guncelin⁹ arma, p̄ducit in Abelē: nam cum regi placere cōtenderet Guncelin⁹, cum principib⁹ Wādalicis mouit in Todeslo opidū, quod Iohanni Holsatię comiti pareret: & congressis, qui ibi in præsidio steterāt Holsatis, nōnulli cęduntur, alij capiuntur. Hoc initiū belli: Ceterū cum rex fratrem grauius persequeret, in id excreuerūt odia, ut Abel in necem fratris molitus, peregit, ut in Sleswico captus, in nauim abduceretur: ibiq̄ gladio cęsus, periret: quod in Dania sumus plen⁹ exequuti. CA. XXV.

Dmonitus hac Wādalorum incursione Iohannes comes Holsatię, arcem cœpit communire in Todeslo, intra Trauenam, & Bestam riuos, ut imposito præsidio, tutamen esset ab impetu hostili: Sed eius arcis nulla hodie extant uestigia. Ducto autem in lōgum bello, comites expeditionem fecere in regem, quā in Saxonia signauimus. Hoc est illud temp⁹ anni quinquagesimi post mille ducētos, quo ministeriales ecclesię Bremensis, in flumine Lu, in fundo Harsueldensi extruxerūt præsidium, Horneborg uocitantes: unde posteris annis multæ sunt factæ excursiones in terram Luneburgensem. Quę res inditio est, quod crebre cōmemorations arcis Horneborg, non hanc palustrē, nunc demum fundatam, sed illam super Albim, quę nunc est ditionis Luneburgensis, designarint: unde colluctatio crebra fuit archiepiscopis, & ducib⁹. Res uero nouitate sua mirabilis, a nobis præteriri non debet, quę his diebus in Burgundia apparuit: rebus, ut ostendemus, Wandalicis, non aliena prouincia: Erat enim quinquagesimus primus, cum nouo & inuadito miraculo in Burgundia imperiali, duo inuicem montes discessere: uallis amborum media, magno scinditur hiatu, per quinque, ut ferunt, passuum millia: Omnē plebem rusticā, in ipsa ualle, aut montium pede conmorantem, aut hiatus absorbuit, ut saxa montibus deuoluta, peremerunt. Ferunt illo ipso tempore in Toletō Hispanię urbe, cum Iudeus rupem uillę proximam, quę uineę imminebat, scindere pararet, ut amplificaret uineam, & solis radios admitteret, scissa cuneis rupe, reperit cōcauitatem cameratam plenissimam, inq̄ ea librum ilignis folijs inscriptum, ad longitudinem psalterij: ibi tribus linguis Hebraica Gręca & Latina legebatur, de triplice mūdo,

LIBRI VII. CA. XXVI. ET XXVII.

ab Adam: initio tertij, nasciturus esset Dei filius: & q̄ tempore Fernandi regis Castellæ, sub lucē uentur⁹ esset liber. Iudeus comperta tāta uetustate, mox cum omni domo sua est baptisatus. Cui non dissimilem rem narant Romane historie, de lamina inscripta, quæ in lucem prodijt, sub Hirene orientis Imperatrice.

Iudeus cū oī familia baptisatus.

CA. XXVI.

Er ea tempora cum res Christiana plurimum augeter in Liouonia, ecclesie, quod proxime diximus, suffraganeæ erigerentur, Albertus secundus, qui Lubicę per annos. VI. confederat, iam morte Nicolai sede uacuata, uenit in ecclesiam Rigēsem, iam archiepiscopalem decreto Innocētij. IIII. factam: primus ipse archiepiscopus: cum ante eum quatuor episcopi Liouoniēses extitissent, Meynerus, Bertoldus, Albertus, Nicolaus: ipse iam secundus Albertus, ordine episcoporum quintus, sed in archiepiscopatu primus ecclesiam regebat metropolitanam. Ordo Gladiferorum fratrum iam stabat in ea prouincia: strenue uero rem administrabant bello: Sed cum hostiles incursiones a Letuanis multiplicarētur, audirentq; fratres Teutonicos in Prussia uicinis gētibus cum plurima laude & prosperitate colluctari: operæ precium putauerunt maiores illorum uires implorare. Itaq; missis nuncijs orauere, ut ueniētes, terram protectione sua tuerētur: fratres in suum ordinem coaptarent: se suaq; omnia illis permissuros. Non erat res quę multa supplicatione esset extorquenda: facile impetratur, quod magis commodat rogato, q̄ roganti. Venerant fratres Teutonici ex Prussia in Liouoniam, prolatata ditione, etiā illam susceperunt prouinciam defensandam. Iam urbes fundatę, arces erant communitę, iacta bonarum rerum optima fundamenta. Sed nos tempus admonuit commemorare, quo ordine, quoque tempore, memorati ordinis Teutonicorum fratres in Prussiam peruenerūt.

Gladiferorū ordo ī Liuo.

Gladiferi frēs Teutonicos accersunt.

Frēs Teutonici Liouoniā suscipiūt defensandam.

CA. XXVII.

Eutonicorum ordinem militare, titulo beatę Marię, in ipsa expeditione principum, sub Imperatore Friderico. I. terrā sanctam magnis agminibus transeuntium, post mortem eiusdem Imperatoris, ab officio pietatis in terra sancta sumpsisse principium, ante dixim⁹. In eum multi se contulere militares uiri, fortiter in terra sancta pugnantes: obtinuitq; secundus Fridericus ab Honorio summo pontifice eum ordinem cōfirmari: deditq; fratribus per Germaniam disseminatis, Prussiam prouinciam, gladio ad Christiana sacra perpellendam: ut nihilomin⁹ memorati fratres, suū haberent agmen in terra sancta, quotiens opus uideretur. Huius ordinis magister sub eodem ad huc Friderico Imperatore, ibat nauigās Ptolomaidā, cum expeditione Brūdusij coacta: quam Fridericus, destituit nauigātem. Cuncq; rem in Asia Christianam per inducias Damiatę cōstitutam, cum interceptus esset rex Frācię cum multa nobilitate, perq; Friderici perfidiā torpescere uideret, & cum ipso Friderico redijt in Italiam: Massanensi archiepiscopo, & eodem magistro, oratoribus Romā missis, pacē Fridericus ac ueniā suplex orauit. Pontifex tū his conditionibus est assensus: uiginti centūq; millib⁹ auri uncij eo bellorum in

Origo ordinis Teuton.

Ordo ab Honorio cōfirmatus.

Frid. Imp. ueniā a pontificis orat.

Italia impendio cōsumptis, in ecclesie grariū relatis, Frideric⁹ benedictio-
ne apostolica restitū⁹ Imperator & rex utrobic⁹ in Sicilia & Germania
appellaretur. Dum ergo reb⁹ Asię nullo sunt usui fratres Teutonici, am-
plificandis in Prussia rebus intenderūt: & felici auspicio terram omnem
libi parere, populūq; sacrum subire baptismū, coegerūt. Aucta est optimis
inremētis ibi res Christiana: & usq; ad Liuoniā, quod dicere ccepimus,
fratrū memoratorē est ditio propagata. CA. XXVIII.

Frēs Teutoni
ci Prussiam
subegerunt.

Iarimar⁹ in
Zielandiam.

h Oc etiā tempore Iarimarus princeps Rugianorū, qui ex multis
annis Danorū regno paruerat, tūc perarmata classe, infestus con-
tendit in Zielandiā Danię: cum foueret, nescio quid, simultatis,
in Danię regem Christopherū: pertesum est enim aliqñ Danorū imperij
gentē Wādalorū: cum cernerēt omnes congentiles suos, qui aliqñ Danis
suberant, iam subductis iugo ceruicibus, solum iustis in sua gente princi-
pib⁹ parere. Iarimarus aut̄ tum opidū Nestwede expugnauit, diripuitq;
& longē lateq; excurrens, incendia miscuit depredationibus: Contraxit
tantum perinde in gente Danorū odium, ut ne nomē ei⁹ audire sine sto-
macho paterentur. Mendici aliquando, ut fit, peregrinatū egressi Dania,
declarauere gentis suę longeuam in hūc Iarimarum indignationē: Nam
in Rugiam descendentes ex his nōnulli, si quis pro salute defuncti Iarima-
ri illis exhiberet eleemosynam, cōtempserunt: cum indignatione auersi. Hūc
ego Iarimarum primū illius, qui a Waldemaro primo uictus est, filiū esse
contendo: Nam eundem hunc esse, ratio temporū non patitur. Rugia cir-
ca annum Christi septuagesimū post centum mille, ad Christi fidem con-
uertitur. Iarimar⁹ tum frater regis Tecislai in armis fuit: & iam annus est
sexagesimus post mille ducentos, cum ista in Daniam excursio memora-
tur: Interuenientes ergo anni nonaginta, non patiuntur eandem personā
in utraq; expeditione militasse. Sed per hęc tēpora Dania in illum cōtem-
ptum peruenit, ut facile a quouis impugnaretur. Christopherus suis inui-
sus, eicitur regno: potuit tum pro illo restituendo, illa fieri Rugianorū in
Daniā expeditio: Sed nihil est op⁹ in obscuris diuinare: satis est rem nos-
se gestam, etiā si ex quibus causis, ignoretur. XXVIII.

Nestwede
expugnatur

Perpetuū
Danorū i Iarimarū
odiu

Rugia qñ ad
Christianis-
mū cōuersa.

Christophe-
rus Danorū
regno pulsus

Monfregalis
opidū fūdas-
tur.

Belo Vngar-
iæ rex in
Odoacrem.

Doacer in gente sua Bohemorū adhuc regnū tenuit, omnium
regum potentissimus: qui imperium suum protulit ad mare Sar-
maticum, quod nos appellamus Germanicū: Cornelius Tacitus
dixit Suguicū: Fūdauit in eo littore maris, præclarā urbem, cui nomen in-
didit ut Monfregalis diceret. Sedes nūc, magni magistri ordinis Teuto-
nicorum, posteaq; bello Polonico patrum nostrorū memoria, Mariebur-
gum arcem ornatissimā amisere. Sed per eam, quā nūc scribimus, tempo-
ris seriem: Belo rex Vngarię, magno bello, hunc regem lacepsit. Ille autē
magno rex animo, hosti, licet potenti, cedendum non putauit: perarmā-
tis ergo copijs, duxit in hostem: cōgressi durissimo prælio, diu pertinaces
acies cōstitere in aduersum. Sed tum Belo rex Vngarię, accepto uulne-
re excessit acie, ccepitq; inclinare fortuna Bohemis, nam Vngari iam len-

tius pugnantes, pedem retraxere: inde etiam multis cadentibus, fugam iniere: sequuti Bohæmi, urgebant terga fugientium. Cunctæ ad ripam intercedentis fluminis peruenirent, nec paratâ inuenirent quo transponeretur nauigia, & quæ aderant, festinatione, ac trepidatione prementium impleta mergerentur, ex omni numero ad sedecim millia Vngarorum (præter eos qui in acie, & fuga ceciderant) ibi perierunt. Victor Odoacer, incolumem reduxit exercitum. Mirum si in rege tanta sit uiuacitas, ut usq; in hæc tempora, idem ille regnum continuerit: qui a Philippo Romanorum rege coronam regni sui perceperat: Philippus autem intercidit ad annû octauum post mille ducentos. Iam ad minus habebat Odoacer annos uiginti: & iam tangimus annû Christi. LXX. post milleducentos: Ergo prope erat nonagenarius, cum hoc prælium conficeret: Memoraturq; hoc tempore uxore repudiata, superduxisse filiam regis Musgouiæ, siue Massouiam dicere uelint: Ea est enim pars Poloniæ, cum Musgouia sit in remotissimis Russiæ prouinciæ latissime. Non hoc facile recipitur de uetulo nonagenario: sed de iuniore, qui potuit eius nominis esse filius eius. Hanc tamē rem in medio relinquitur: si forte manifestiora deinde eius rei indicia, in sequentibus deprehendamus: Potest enim uiuax senectâ, quod arida iuuēta multorum negat.

CA. XXX.

Cribit in Bohæmia sua Aeneas, Odinkarû (sic enim uocat, quæ Latini Odoacrem) regem uocatum ad Imperij coetum, uenire contempsisse: cum palam dicitaret, regem Bohæmiæ, nihilo esse minorem Romanorum Imperatore: Magnitudo enim ditionis, quam, ut diximus, tenebat, a Carinthia, Carniolaq; per Bauariam, Bohæmiam, Slesiam, & Prussiam, animos faciebat. Rodolphus comes de Habsburg præerat Imperio: qui cum pridē regis Odoacri curiæ magister fuisset, minoris a rege pendeatur. Misit ergo Imperator legationem regi, Austriam, Carinthiam, cum cæteris Romani Imperij prouincijs reposcens: quando nec Austria muliebri feudum esset: nec Vtricus prouincias illas iniussu Imperatoris uendere poterat. Recusat rex: & armis tueri parat, quod legitimo accepisset titulo. Erant qui se interponerēt uiri sensati bello, quod exoriri timebat. Effecerant inter utrosq; reges serio tractantes, ut Bohæmus modestior factus, Austriam redderet Imperatori: qui filiâ regis Odoacris cōiugē accepit: uicissimq; filio regis Wentzessao, Impator reddidit suâ filiâ in thori: Dotē accepit Imperator de manu regis, prouincias alias, quas Bohæmus teneret, Romano tamē Imperatori debitas. Ita rebus constitutis, bellum uidebatur auersum: sed aliunde recrudescēte superbia, renascitur. Rex in uerba Imperatoris, ut Imperio subditus, iurare urgetur. Serio negat: q; tanti regni maiestatem non pateretur inclinare ulli mortali. Imperator ab Imperij uiribus discedere non patitur. Nouū bellum in foribus: apparantur arma in alterutrum, coguntur agmina, educuntur exercitus, acies instruuntur. Rex tamen priusq; conflikerent, missis oratoribus, offert se iuraturum: si modo honoris sui ratio habeatur: liceatq; in-

Vngari fugiunt.

XVI. millia Vngarorum perierunt.

Massouia Poloniæ pars.

Bohæmiæ rex ad Imperij coetum uenire recusat.

Impator Imperij prouincias reposcit.

Impator regis filiâ uxorem ducit.

Renascitur bellum.

Rex Imperatori iuraturum offert.

Odoacer ho
miniū præ
stat.

Corruit tēto
rium.

Odoacer Im
peratori bel
lū indicit.

Odoacer op
primitur.

Wētzelſa⁹pa
tri ſuccedit.

Wentzelſaus
Imperiū re
cuſat.

Wētzelſaus
Wētzelſao pa
tri ſuccedit.

tra tentorium coram paucis præſtare iuſurandum. Accipitur conditio: In
ſtruitur tribunal apparatus magnifico. Sedet Imperator in maiestate: ex
latere, qui aderāt, electores, alijsq; magnates: Procedit rex Bohem⁹ cum
paucis, ſuggeſtum petit, pedibus prouoluitur Imperatori: iuramentum
quod exigebatur, hominij, & fidelitatis, de more præſtat. Interea ex com
poſito, dum ille iaceret ad pedes Imperatoris, quatuor partibus diſciſſum
corruit tentorium: Sic enim paratum fuit, ut innoxie caderet, & pateface
ret cunctis, quod geri putabatur in occulto. Duobus exercitib⁹ monſtra
tur rex ad pedes Imperatoris. Gratulantur tripudiantes Teutonici: mœ
ſti indignantur Bohœmi. Rex & ſi intelligat quid agatur, premit iram,
diſſimulat in breue tempus. Vbi ad ſuos reuertit, fremunt cuncti: indi
gnat, & ſtimulos facit imprimis uxor regina. Mox cūctorum procerum
uoluntate, bellum indicitur: & capitis periculum denunciatur præſenti Im
peratori, q^o fidem non impleuerit expromiſſam. XXXI.

Tabant utrinq; ut diximus, parata agmina. Stabant ordines in
ſacie, nihil expectatur niſi ſignum. Volēti ergo regi, impiger Im
perator concurret. Vbi cecinere ſigna, atrociter confligitur: mul
tis utrinq; cadentib⁹: ſequit per agmina Mauors. Sed rex Bohœmus dum
irę nimium indulget, incautius pugnans, opprimitur. Quo cadente, in fu
gam reſpectant Bohœmi. Victor Imperator, illis fugientib⁹ aliquandiu
iubet inſtari: demum canit receptui. Sic periit rex potentiffimus, & quo
grauis: qui ſi idem fuerit qui Philippo regi conflictauit, iam ſupra nona
genarium erat: Nam Rodulphus ſeptugeſimotertio peruenit ad Imperi
um: Philippus autem octauo poſt milleducetos occiditur. Qua ergo fu
erit etate, qui ambobus conflictauerit, facile inuenitur. Ex hoc rege redi
bat dotis nomine ad Rodulphum Bauaria: Austria quoq; uacuata circa
ea tempora, redibat ad feudum Imperij: permiſſaq; ab Imperatore patre,
filio eius Alberto, qui ſecundus poſt patrem imperabat. Wentzelſaus au
tem Odoacris filius, regno ſuccedit paterno: cuius tanta fuit uirtus, ut Im
peratore Rodulpho moriente, illi ab principibus Romanum deferretur
Imperium: ſed qua uirtute promeruit, eadem modestia recuſauit: afferens
ſatis ſuperq; ſatis ſibi laboris eſſe, paternam ditionem equis legibus gu
bernare: externis ſe libenter abſtinere, cedereq; dignioribus: uir tanto Im
perio magis donandus, quo magis a ſe abegit: Res que in paucis inuenit
exemplum. Fatigant ceteri coelum & terram, ut imperent: Ille manibus pe
dibusq; oblatum recuſauit Imperium, regno ſuo contentus: quod tamen
non diu poſt patrem tenuit, morte abſumptus. Reliquit autem filium ſui
nominis: qui coronam adeptus, ordine regum ſeptimus, non diu rebus
præſuit: nam dum in Morauia domo priuata ſpaciaretur, nihil mali uerit
tus, erat qui obſeruaret, obtruncaretq; regem. Deprehēditur homo Tur
ringus cruento gladio, & priuſq; de cōiuratis, deq; modo rerum institu
tarum, ac omni ſcelere patefaceret, ab imprudenti populo laceratur. Ita fa
ctum eſt ut grāde hoc malū, quod nō paucos, neq; leues haberet autho

res in occulto remaneret: Nec ab re fuerit suspicari, conscios emolitos, ut patrato scelere occideretur: Vir non satis patri uirtute cōpar: & ideo multis inuisus: qui paternā in eo probitatē desyderabāt.

XXXII.

Henricus Carinthie princeps, per id tempus Prage cōmorat⁹, rex creat Bohemiam. Albertus Imperator, qui per mediū Adulphū patri in Imperiū erat surrogatus, filium suum Rodulphum in regnum, pulso per arma Henrico, prouexit. Arbitratus, quod leges habent Romanorum, & regum consuetudines, ut uacuum morte Wentzslai absq; herede mare regnum, ad Imperatorem iure beneficij reuerteretur. Sed hic Rodulphus filius primo anno regni sui rebus excessit humanis: redijtq; Hēricus memorat⁹ ad scepra: iam enim Albertus Imperator assumptus est: celsusq; ab proximo suo. Rodulphus, Rodulphi Imperatoris erat filius, Alberti Imperatoris germanus frater: Is accepta coniuge filia Wentzslai, germana sorore filij Wentzslai Agnete, genuit ex ea filiū Iohannē: Is cum sequeretur in armis Albertum Imperatorem patruū suū, nullam sui ab patruo, in cōferendis regni beneficijs, indoluit haberi rationē. Cōtulit multa multis Imperator: solus Iohānes ex fratre nepos, præteribatur. Id acer iuuenis non iuueniliter animo uoluēs, trāseuntē per Reni ripā Imperatorem Albertum, minus iam armis tutū, confodit, & elabit: Postea facti pœnitens, adijt sedem apostolicā, ut gratiam mereretur patrati apud Deum & homines, atrocissimi sceleris. Papa illum remisit ad Imperatorem, ut eius arbitratu de scelere satisfaceret. Is erat Henricus. VII. de Lutzenborg. Ad quem cum Iohannes a pōtifice missus, uenisset, atrocitatem sceleris in supremū dñm secum reputans, & coniunctissimi principis necem, animo uoluens, iniunxit, ut armis dimissis, ingrederetur eremitarum diui Augustini ordinem: ibiq; quādiu uiueret pœnitentiā impleret: quod ille uolens factitauit: Sciebat enim nusq; sibi in seculo tutum, uiuere: inter acerba odia tantæ nobilitatis. Henricus autem Imperator non equis aspiciens oculis, regnare in Bohemia Henricum Carinthiæ principem, accersibat e regno Elizabet nouissimi Wentzslai filiam: & eam Iohāni filio suo adulescenti optimo, Spire dedit uxorem: armisq; ualidis misit in Bohemiam. Vbi expugnata Praga, quam tenebat Henricus, fugere illum, & redire cogit in Carinthiam suā. In ea domo per aliquot successiones mansit Bohemia, usq; ad etatem nostram.

CA. XXXIII.

In terra Obotritorum, quæ nunc Magnopolis est, per eā etatem i arx erat sita ad intimum maris sinum, qui de mari magno tractu terram ingredit: & cui de mediterranea obui⁹ fit riuus: Ad hūc sinum arx erat, Dorso illi nomen dedere: extat hodie opidulum rusticum cum nomen referens: Ea tum paruit comitibus Holsatiæ, incertum quo iure, armis capta, an ex foedere tradita, uel forte æra coempta. Habitatores, & arcis custodes, clam comite receptauere, ut sit, publicorum itinerū insidiatores: Id non passus Iohannes Adolphi religiosi uiri filius, comes Wagriæ, cum aliquando adequitans, noxam deprehenderet, iussit arcis custodem publico iudicio damnatum, gladio cædi. Nec tamē illo ceden

Henricus Carinthie princeps rex Bohemiam creatur

Henricus regno restituitur.

Io. Imp. Albertum patrum suum confodit

Iohannes ordinem D. Augustini ingreditur

Henricus fugat

Dorso arx

Arx custos cæditur

Colloquium
inter Obotri-
corū principē
& Lubicē.

Wismaria
crematur.

Guido cardi-
nalis legatus
in Daniam.

Quib⁹ gra-
dib⁹ Guido i-
stī mō pōt.
excreuerit.

Coradin⁹ cæ-
s.

Henric⁹ expe-
ditionē in ter-
rā sanctā iniit

Capt⁹ annos
xxvi. detinet

te, res factę sunt meliores. Ciues autem Lubicenses earum rerum impati-
entes, cum Iohanne Obotritorum principe, quem tum pro consuetudine
suę gentis, Wandalica lingua Knefe Ianike appellauere. Aderat filius ei⁹
Henricus, qui deinde in peregrinatione terre sanctę captus, diu fuit inter
Saracenos, quod dicemus: Pater & filius, ciuib⁹ Lubicensibus colloqui
ti, societatem oppugnationis in dictam arcem inierunt: iunctisq; armis &
animis, eam expugnauerunt, ac solo deiecerunt: dederuntq; principes me-
morati, ciuib⁹ Lubicensibus priuilegium, ut eo utentur riuo, ad aliquot
millia a mari, supra opidū memoratum. Quę nemo in perpetuum firma-
ret arcem, aut presidium, ad eius riuū utriusq; ripas, & ad certos limites ci-
uitatis memoratę. Quo tempore Wismaria nouū opidum, ut totum ex
lateritijs instauraret, periit incēdio: quod plerisq; maioribus prouenit ur-
bibus, quę in floridiores emicuerunt: mansissentq; in reliquis primę uetu-
statis, rusticęq; uilitatis, nisi purgator ignis, renouari edes cōpulisset. Cir-
ca eadem tempora, Guido cardinalis de latere, missus in Daniam, compo-
nendis rebus, inter regem & archiepiscopum Lundensem, per Germani-
am quoq; prouinciam suam, multa constituit, quę extant: de Lubica autē
transfretauit in Daniam: multam ibi impēdens operam, ad liberationem
archiepiscopi Lundensis, quē Ericus rex uinctū tenebat in carcere. Cūq;
diu laborans, nihil proficeret, festinauit egredi, regem excommunicās: in-
terdixit diuinis per omne regnum. Excreuit iste legatus, in quartum Cle-
mentem summū pontificem, qui per omnes gradus euectus ad summum
sacerdotium. Erat iurisperitissimus aduocatus, in concilio regis Francię:
uxorem tum fouens ac liberos: uxore defuncta, factus est episcopus Podi-
ensis, inde Narbonēsis archiepiscopus, quo ex gradu factus est cardinalis
Sabinensis, & in eo functus est legatione in Angliam, & Daniam: absens
mortuo Urbano, electus est summus pōtifex. Is cum uideret Coradinum
nepotem Friderici. II. ex Conrado filio, magnis multorū fauoribus duci
per Italiā, miserat⁹ adulescētis sortem, fertur dixisse astātibus: ducitur iste
ad certam mortem, ut bos ad uictimam ignarus, quod ita euenit: nam ca-
pt⁹ cū duce Austrię, a Karolo Gallo uictore, per ignauitā Romanorū, ce-
sus publico gladio interiit. Hic Karolus comes in prouincia, ab Urbano
pontifice inuocatus, contra Manfredum Friderici bastardum, regnum Si-
cilię uictor obtinuit.

CA. XXXIII.

X. primi Burewini per Henricum filium, qui præcessit morte pa-
trem, nepotibus, primus Iohānes filium habuit itidem Henricū,
Is ad nouā in terrā sanctā expeditionē, quā Gregorius .X. ab-
sens creatus pontifex, cum primum potuit edixit, anno septuagesimo sex-
to post milleducenos se accinxit, crucem accipiēs, in terram sanctam cum
cæteris peruenit: Et cum ad prædam cum aliquantis exisset, a militibus
Saracenorum Saldani captus, per rotos sex & uiginti annos, quę magna
pars est annorū uitę, in seruitute permansit. Infelix peregrinatio, & omni
pro Christo morte grauior. Anastasia autem uxor eius, cum ignoraret
quid marito accidisset, cæteris redeuntibus, nec omnino certum aliquid

de eo renunciatibus, ipse non rediret, incerta, uiueret necne: Captū audierat, sed an in eo statu diu superfuerit, nosse non poterat: de consilio patris sui, Bernaim ducis Stetinēsis, Luigardā amborum filiam Pribislao Duci Gneznensi despondit uxore. Erat ea annis nouem in contubernio mariti, puella insignis, & bene morata: Qualis enim uixerat, mira post eius mortem opera prodiderūt: Maritus zelotipus, cum, nescio quid, suspicaretur, obijceretq; puellę, eam in cubiculo clam strāgulauit: Sed uite innocentia, testata sunt ad tumulum eius facta miracula: Interim pater in captiuitate permāsit. Per que tēpora, iterū Lubica insignis ciuitas, proprio per negligentia incendio cōflagrauit, iam quarta uice. Nam primo sub Adolpho, secūdo uix bene cōsummata, cum eam acciperet Hēricus Leo: deinde ducentesimo nono, cum usq; ad quinq; dom^o periret: tertio circa annū quadagesimū, pro parte media: nunc uero post milleducētos anno sexto & septuagesimo. Ex hoc aut nouissimo incēdio, eo qui nunc cernitur ordine instructam, cōpertum habemus: ut in longum, uelut per dorsum due tendantur plateę: Ex lateribus autē uelut costę deriuent uiculi, hinc ad Trauenam fluuium inde ad lacum Wokenissam: qui utrinq; ciuitatis muros alluunt tutanturq;.

Marit^o Polonus strāgulat uxore sanctā

Lubica quater cōflagrauit.

Plateę Lubicę.

CA. XXXV.

Icolaus ex nepotibus Burewini, per filiū Henricū in distributione patriarū ditionū, sortitus est Wandaliā, uberē frugū prouinciā, opidis non cōtemnēdis plenā: Duxit uxorem filiam comitis de Aehold: ex qua reliquit filios Hēricū, & Iohannē: nam tertius Bernhardus dormiuit ante legitimos annos. Erant Nicolao per sua tempora multa cum marchionibus cōterminis bella: Timor Dei & circumspectio sollicita tutū illum pręstare inter ardua uidebant, mores, & uerba futilia que nullum pre se ferre pōdus uiderētur: sed erat prudēs, & uirilī, in cōcepto cōstantia: ludicra, & leuia, & inania uidebātur que dixit: Sed in exitu apparebat prudēs cōsiliū. Marchiones Brādenburgenses, insigni tunc, ut nūc electurę principatu, Wandalarū principes, suos habuere satellites: uestem illis curialem, quomō domesticis misere: Eam honorifice excepit Nicolaus: & cum prodiret in cōspectum, ea tectus ibat. Erat cōtrouersia de finibus, uentū est in cōetum ad tractandū super rebus: male sibi timuit Nicolaus: Nouit superbiā maioris principat^o: Armauit ualidā suorū manū, & clam habuit tectos umbris, & nemorib^o: iussit tñ expectare signū: stare suspēsos: ut cum ille pileum suum proijceret ludibūdus in altū, erūperēt. Cœperunt tractare magnates super cōtrouersijs: Ille de suorum cōsilio, quod uisum est, in rem iussit responderi: Ex uerborū alterna cōtentione, cœpit indignatio marchionū clarescere: Nicolaus risu excepit rem: Quantū est, inquit, si illustres uos marchiones, hominē tenuem Wādalū, uestra ueste tectum, opprimere contēdatis: Sit æquū, sit iustum inter nos iudiciū: Alioqui, si uim paratis, indecorū est, uestra ueste cōtectum, accipere iniuriā. Si omnino, ut apparet, indignantes sequi paratis: sinite honoris gratia, ut uestem ponā, quam dedistis: ne crebrescat rumor domesticū marchionū per uim oppressum: Cum murmur cresceret, & alti^o irę spira

Wādalia frugum ubera

Wādaltę dñę Marchionū satellites.

Vastrū Wandali rñsum.

rent, reputantiū sibi illudi: uisum est Nicolao, prope esse, ut uim intētarēt: Putabat non expectādum: sed ludens de suo more, pileum suū proiecit in aera: Accēpere signum, qui latuere, & incursione facta, nudabant arma. Marchiones non tam ad arma parati secesserūt: nec tñ sine cede, & sanguine trāsigi potuit: Capti ferūtur aliquāti militares: Sed Nicola^o, qualicūq; cōsilio, ita rem peregit, ut sua tueretur: Ioculares nōnunq̄ pretulisse leuitates uidebatur: sed nō degenerauit exitus a sapienti prouidētia. Stabat aliq̄uādo in cōspectu marchionū, ad similes causas de finibus cōtrectandas: & cum quadrare sibi respōsa non uiderētur, detracto pileo, ecce inquit caluus Wandalus: rursus reposito, ecce audacissimus miles: Cachinno excipitur a magnatib^{us}: sed tam illius iocos, q̄ aliarū grauitatē reuerbātur. Legimus Ironem, Socratē, Aesopū fabulatorē: sed inerat reb^{us} ludicris summa prudentia. Nicola^o ad annū. LXXVII. peruenit, post milleducētos: tumulatus cum patribus in Dobran. Iste Nicolaus reliquit filios Iohannem, & Hēricum. Iohānes ex uxore filia comitis de Lindow, genuit filios Nicolaū, Iohānem, Gunterū, Hēricū, & Bernhardū: quorū duo nouissimi ordinem predicatorū in Robel ingressi, ibi finierūt: Gunterus in canonicatu Magdeburgēsi moritur: Pater defecit. LXXXIII. Nicola^o, & Iohānes, paternā ditionē regunt, Hēricus Iohānis frater, genuit Henricū, & Nicolaum parridas: eo q̄ pater transierit ad secunda uota, cēsus ab illis in Rugia ad uillam Zale cum capi non pateretur, preter intentionem, ut ferunt cēdentium.

CA. XXXVI.

Er que tempora, in principatu Rostockcēsi erat Burewin^o tertio, p Hērici, quē stirpē nobilitatis facim^{us}, fili^o, primi Burewini nepos: isq; ex filia regis Danorū Margareta, genuit filios Ericū, Henricū, Waldemarū. Burewin^o in etate puectā cœcus degebat. Filij illum Ericus & Hēricus cœcitate percussū cōtēpsere, non abstinētes iniurijs: quapropter iuxta scripturę cōminationem, non erāt lōgæui super terram, mortui sine prole. Burewin^o aut peruenit ad annum Christi. MCCLX. & mortuus sepelitur in Dobran cum patrib^{us} suis. Filius aut Waldemar^o accepta coniuge comitis filia Holsatię, sustulit ex ea filiū Nicolaū, quem puerum cognominauere: quia puer diu agebat sub tutorib^{us}. Accessit altera causa, q̄ pueriliter inter coniugia uariabat, ex trib^{us} sponsis: filia comitis de Lindow, filia Alberti marchionis, & filia ducis Stetinēsis Bugslai: solam tertiā accepit coniugē: que illi, ac terrę suę fuit multorū causa laborum. Sed & ibi pueriliter rem gerebat: quia cum se subiecisset Erico Danorū regi ad protectionē, postea pueriliter recessit ab eo, bellum intentās in eū inſeliciter, cum suis Rostockcēsisibus. Sed ad Waldemarū patrē redeam^{us}: Hic habitabat & dñatus est, quiete, & tranquille, in suo Rostockio: Peruenit ad illum Danię regina, matertera ei^{us} Margareta, matris ei^{us} soror, & in uiduitate deo diu seruiens, monasteriū fratrum minorū extruēs cum nepote: Eodem anno obdormierūt in Christo, post milleducētos. LXXXI. sepulti in Dobran, in maiorū suorum sepulchris: & inde cœpit dñū Nicolai pueri, ad annū usq; XLV. post trecētos. XXXVII.

Nicolaus in morib^{us} leuis, in factis grauis.

Duo illustres ordinis predicatorum.

Duo illustres parricidæ.

Filij patris cœcū spernunt.

Nicolaus ex trib^{us} sponsis tertiā accepit coniugē.

Monasteriū minorū Rostockij struit

A tempestate motus erat ingens in Magdeburgensi diocesi: cum duo in discordia electi pro archiepiscopatu cōtenderent: Ericus frater marchionū de Brandēburgo, Ottonis atq; Iohānis in parte erat: cui opposuere alij Buffonē de Queruorde comitē: q̄ male afficerent ad domū marchionū antedictorū: qui diu graues imminebant ecclesie memorate. Cūq; electi iura sua non iure, sed gladio tuerent, asperū bellum exarsit: diu inuicē irrogata sunt damna, abactę prede, mixta incendia leuib' prelijs, uicissim multi capti, ac cęsi: interuētu deinde bonorū utrinq; uiroz, pacata in eam formā res est, ut utriq; electi cederēt: accepta in cōpensationē damnorū pecunia: Cūq; super ea re cōuenisset inter partes, electus denuo Gunterus de Swartzeborg comes: Sed marchiones statim a cōuentis resilierūt: multi illis in circuitu principes adhesere. Albert' dux de Brūswico, cum aliquāris comitibus: Albert' q̄q; dux Saxonie ab hac parte cōsistēs, occupauit arcē Aquēsem: Cūq; ciues sine fine multis ac magnis rebus a marchionibus damnificarent, interceptis currib', que merces per publica itinera cōueherēt, egressi ciues cum armatura sua, atq; pōtifice Guntero, sequuti ducē de Anehold comitē, Albertū Saxonie ducē arce fugauerāt, exuerātq;: Capti sunt ibi comites, & nobiles plurimi. Ferrunt inibi ex Holfatie comitibus unū interceptum. Marchio ubi audiuit Magdeburgenses grassari per agros, arma contraxit, & mouit in hostes, ipse quoq; grassabūdus incedēs: Cōcurrunt agmina non lōge ab opido Vrose: ibi magno ardore est decertatū, totis est uiribus pugnatū: Capiūt inter alios Otto marchio: cadit comes de Arnsten, cum multis nobilib': marchio captus abducit: sed non longe reperit fideiussores, ut pro septem millibus laxaret: mysteriū iniquitatis operabat, ut essent in parte archiepi scopi, qui fauerēt marchioni: nam expromissam pecuniā minime psoluit. Renouat bellū de integro: Otto de Anehold comes, & Otto Hildesemēsis episcopus, steterāt pro archiepiscopo. Albert' aut dux Brūswici, de parte pugnabat marchionū: & cū iterū Iohānes copias ductaret, in Stafford tēlo per galeā ictus, ferrū diu portabat in capite: Inde ducto uocabulo, ut diu marchio sagittarius diceret. Sed Gunterus archiepiscopus, ubi quid ageret psensit, dimissa ecclesia, rediit in terras paterne ditionis: uix explēs annū in pōtificatu: & successit Bernardus de Welpē comes: Nec tum quieuerūt marchiones, ius fratris, psequētes: magno deinde cōgressi prelio, Magdeburgensis ecclesie milites succūbūt: capti primores cū trecentis, qui stratis uectabant iumētis. Hac ruina res ecclesie extenuant: Sed tum intercepta est res treugis: peruenitq; tota cōtrouersia in man' arbitroz: in quib' permāsit sine fine. Nouus electus Romā petiit: Sed Ericus demū ad ecclesiā illā puenit: satis postea foeliciter gubernās. XXXVIII.

Irca hęc quoq; tempora Burchardus Lubicēsis episcopus, uir anis grandęuus, sed uiribus recēs: qui octuagenarius elect', quadraginta & uno federat annis: causam ecclesie defendit aduersus fratres mēdicātes: qui iam tum, cum essent adhuc hesterni, ceperāt in ecclesia erigere cornua: occasione sumpta de sepulturis, quas liberius sibi uē-

Electio in dī
scordia de
archiepatu
Magdeb.

Bellū oritur

Eligitur tertius facta in
ter duos con
cordia.

Capti comi
tes & nobiles

Otto mar
chio capitur

Arch' ps dī
mittit eccle
siam.

Magdebur
gen' uincitur

B. octuage
nari' in ep'm
eligitur.

Frateres men
dicātes cēsu
raꝝ cōtem
ptores.

Piscis leoni
similiscapit

Vespere Si
culum.

Eligitur Eri
cus marchio
in archiep̄m

Ciues ere suo
archiepm̄ re
dimunt.

Lusacia da
tur in pign^o

Bellum de fi
nibus.

dicabant, q̄ iure permitterent. Interdixit episcopus in ciuitate diuinis offi
cijs. Qua de causa, cum populus fratribus, ut solet, in clerū astipulareē, cle
rus urbe secedere cogit. Fratres interposita appellatione, cōtinuarūt diui
num officiū. Causa deuoluit ad Romanā curiā: ubi quid peractū sit, infe
riora docebunt. Quo tempore Hamburgū Stormarię uetus opidū, olim
archiepiscopatu insigne, quē honorē nulla sua culpa perdidit, incēdio con
flagrauit: & multos suis rebus extrahendis occupatos, flāma intercepit.
Hoc etiā tempore marinus piscis, ad ultima lutię (Scagen uocāt) capit, leo
ni similis. Prodigiu fuisse, multi tum interpretabant. Prodegit hoc mon
strū Gallis: nā illi tum implacabili odio omnes celi sunt in Sicilia: Panhor
mi facto initio: Mulieres a Gallis pregnātes interemptę sunt, extracti foe
tus, ne quid Gallici nominis maneret in prouincia. Durabat bellū Mag
deburgēse, qd ante cōmemorauimus: captus in prelio Theodericus mar
chio, de Landesberg: nam & arcē Wolmerstede, Bernhardus archiepisco
pus ui expugnās, cepit: adiecitq; ecclesię. Magnū & diuturnū malū, eam
ditionē, & uicissim Marchiā attriuit: ducatuq; Brunswickcēsem non me
diocriter afflixit: Nam Albertus dux Ottoni, & Iohāni marchionib^o in
hēsit: quorū fratruelis Albert^o marchio, stetit pro ecclesia. Cum autē Bern
hardus archiepiscop^o nō diu superesset, iterū ecclesia uacāte, canonici me
moratū Ericū, marchionū fratrē, pacandarū rerū gratia, denuo elegerunt:
indignātibus ciuibus, qui marchiones oderāt, & imprimis Ericū: q̄ ille di
uturnis malis causam prębuisset: tumultuātes, opprimere uoluerūt electū
in ciuitate: nisi elapsus per cloacā, nauiculę impositus, Wolmerstede perue
nisset: postea tñ memorabili charitate cum ciuib^o uixit: adeo, ut cum pre
lio qdā captus tenerē, nec fratres eius relaxationi multū intenderēt, ciues
beneficiū in eo, suo dño collocātes, ære uirū cōportato, quingētis illum ar
genti marcis redemerūt. Idem pōtifex cum obsedisset opidū, & arcē Ga
terfleue, Otto frater, fratri tulit suppetias: Cūq; in longū tēderē obsidio,
archiepiscopus cum fratre, custodibus & prefēctis exercitui adhibitis, re
creādi animi gratia cōcessit in Caluen: Custodes excubias negligētius ser
uauere: Hostes qui erāt ex ministerialib^o ecclesię, superuenientes incautis,
cepere multos ex Marchiā: in quorū redemptionē cum urgerē archiepi
scopus, terrā Lusatię in pignus tradidit, pecunia suscepta. Qui hui^o inua
sionis erat ductor, dñs Falco miles, a marchione non diu post, cædi iubet
Magdeburgi in ecclesia sancti Pauli: cæsus extrahit per capillos in uiam
latam. Ita principibus quod libet, licet. CA. XXXVIII.

Nnus erat a nato Christo. LXXXIII. post milleducentos, cum
inter dños Iohannē, & Henricū, filios Hērici principis Magna
polēsis, in captiuitate manētis Saracenorū, ex una, & marchiones
de Brādēburgo Ottonē, & Iohānē (erat in his quoq; partibus de Misna
marchio, in super Saxoniz, & Luneburgi duces) ex altera parte, bellū de
finibus, deq; alternis iuribus esset. Cōtemptui erāt tātis principibus iue
nes illi, patre orbatī: Sed illis tum pro patre fuit, ut ferunt, diuina ptectio;
quā illis matris, Deo deuotissime scēmine, preces, ac lachrymæ procurauē

nunt. Intrauerant hostes magno agmine terrā Magnopolensem, igne, ac gladio undiq; seuiantes. Iuuenes illi nobiles, quibus poterāt, uiribus contractis, obuiam hosti contenderant. Inter opida Greuesmolen, ac Gadesbusch, obuia sibi agmina fuere: preliū paribus animis, & si nō uiribus iniatur pari fiducia: cum hinc de parte aduenarū hostium uires maiores fiduciam crearent: illinc patrię defensio, iusti respectus confidentiā augebat: Diu fortiter conflagunt: & inclinabat fortuna, quo minime casura putabatur ab omnibus. Nā iuuenes Magnopolenses, fugato hoste, multos inde captiuos eduxere. Nō alia magis tum res nocuisse principib⁹ aduenis in conspicuo est, q̄ hostilis apparatus ipse cōtempt⁹: qui causa fuit ruine plurimis. Dum enim cōtemnitur aduersarius, min⁹ circūspicitur, min⁹ omnia prouidentur: cū ille interim angustijs pressus, cogitat, que aduersarijs in mentē nō ueniunt. Ea uictoria p̄fecit: ut totus principat⁹ Stargardię, qui dubio iure uidebatur esse inter marchiones & Magnopolēses, ex hoc die cederet Magnopolensibus: Nam preciū redemptionis captiuorū, dotaliā pecunia, quam ex Alberto marchione, cuius filiam primā alter ex fratribus Henricus accepit coniugē, accepisset. Sed & stipendiū militię ex rege Bohemię, cui militauit in Rudolphū Imperatorē: hęc omnia collata sunt marchionibus: ut a iure discederent principat⁹ memorati. Fuit iste Henricus, magnitudine animi, & foelicitate bellorum Leo cognominat⁹: a quo descendit posteritas principū nunc florentiū: quorū lineam suo loco & tempore numerabimus. Per eam etatē, mendosus quidam senex, quem Fridericū Holstuch dixere; alij Tile Kolup cognomināt, de Colonia exortus, uenit Nussiam, inde in Westphaliā, mentiens se esse Fridericū Imperatorem. II, qui nō ut credebatur mortuus, sed peregrinandi gratia fuerit profugus, multa edixit inter signia, quib⁹ nōnullis fidem credulitatis fecerat. Sed tum Rodolphus Imperator iussit in quęstionē abripi hominem, in qua plane cōfiteretur, se ista cōfingere: q̄ olim in curia Friderici seruisset: igne cōcrematus est iussu Imperatoris tant⁹ falsarius. Nō hinc longe, alius quidam nebulo, eadem pretenā imagine, uenit Lubicā, & primū quidem secreto loquutus, cauere putat̄ internosci: Inde, ubi creuit audacia in populo credulo, palam se prædicat esse Fridericū quondā Imperatorē: uenisse in urbē, quam ipse creasset Imperialē: Persuasit credulę plebi, ita ut subuectū equo, ducerent per ciuitatē, cunctis uisendū dominū suū. Erat uir industrius inter proconsules, Henricus Steneken: qui in legationibus crebrius alloquutus Imperatorē, multa de persona, multa de statu Curię eius peruidisset: Secreto cœpit super multis compellare hominem. Ille ad omnia uacillabat: Cōperta falsitate, effectū est, ut euanesceret, nemine sciēte, quo abisset.

CA. XL.

Archiones de Brandēburgo, atq; Misnia, iunctis armis & uirib⁹ per ea tempora duxere in Poloniā: cum haberent de finibus, ne scio quid, controuersiarū: Et cum occultius rem tegerent: sciētes Poloni regis consuetudinē: Rex ei⁹ temporis, male dispositis excubijs, in loco non tuto pernoctabat: nō enim urbib⁹ & arcibus multū cōmunitis

Hostes in terrā Magnopolensem

Hostis cōtemptus ruinae causa.

Redēptionis precia.

Henricus cognominatus Leo.

Senex Fridericum. II. se mētur.

Ali⁹ eūdē se falso mētur.

Falsari⁹ iter pellat⁹ aufugit.

Marchiones in Poloniā.

Rex ab im-
prouidis op-
primitur.

Redimuntur
Marchia no-
ua.

Iudæi Chris-
tianū crucis
figunt.

Eriguntur Ba-
silicæ in ho-
norem noui
martyris.

Molendina
dissentionū
causa.

Celebratur
nuptiæ.

Wādalis na-
tīua uis latro-
cinandi.

hoc regnū floret, ut equalibus uiuāt. Ibi occupat^o ab hostib⁹ rex, dum ca-
pi non patitur, ab improuidis opprimitur. Opida, quę erant in conspectu,
immunita, accēpere facile dedita. Flexere agmina sua in Prussia: Ibi q̄q̄
occupantes magnam terre partem, quam firmatis p̄sidijs cōmunierunt:
appellarūtq̄ nouā Marchiā, usq̄ in hūc diē: Sed eam tamē fratres de do-
mo Teutonica, cum Prussia tenerēt, magna ab marchionibus pecunia re-
demerunt: ut illis pareret cum reliquis ditionibus. Sed patrum memoria
cū magno bello laborarēt fratres a Polonis, initio sumpto a ciuitatib⁹ ad
mare Sarmaticū, quę iustis (ut ferūt) causis declinarūt a dñis suis, armorū
tum indigui auxiliantiū, eā terrā rursus pignore obligabāt dictis de Brā-
denburgo marchionib⁹: quod suo tempore, non erit in obliuione. Sed eo
tempore, quod nūc cōmemoram⁹, Iudæi in Bohœmia urbe Praga, mon-
strorū semper propagatrice, diē sacra parasceues foribus clausis, quēdam
Christianū hominē Iudæo ob inopiam seruientē crucifixerūt: in cōtume-
liam Christi Domini & Christianorū omniū: impietis in eo omnib⁹, quę
didicerāt in Christo Domino peracta. Populus Christian⁹ ubi comperit
iusta indignatione correptis armis, sequūt in perfidos: extruxitq̄ duas ba-
silicas in honorē noui martyris, quē in causa Christi, hostes antiqui Chri-
stiani nominis, crucifixerunt. Per uicina tempora, hoc est circa nonagesi-
mum post milleducētos, Iohānes de Magnopoli nobilis princeps, Henrici
adhuc captiui filius, coniugem accēpit Helenā filiā Wentzlai, domini
Rugianorū, quę matrē habebat de sanguine ducū Brunswickensiū: Nu-
ptię cum magno tripudio celebrātur in opido Sterneberg. Hoc etiam an-
no, molendina quę ciues Lubicenses cōstruxerāt, apud maiorē ecclesiam
in austrū, uolutari cōeperūt, quę fuit in causis dissentionū, inter clerum &
populū, uel una de maximis: q̄ p̄tenderet clerus, in ecclesię solo edificā-
tum, iuribus cedere ecclesię: Sed causa diu in Romana curia uentilabatur
sub Burchardo episcopo, quę secunde fuit secessionis ratio, uniuerso ite-
rum clero: cum pontifex supra centenariū, Romam peteret: & ecclesię sue
per quadriēnium ibi sedulus adest, uictor reuersus: Sed, quod necessitas
imperauit, passus est, accepta pecunia, rem cōpositione dirimi: quod po-
stea dicemus. Quo etiam tempore Henric⁹, Hērici captiui filius, Iohannis
germanus frater, sacra nuptiarū inijt: duxitq̄ filiā Alberti marchionis de
Brādēburgo cōiugē: solēnib⁹ pactis in opido nouo Brādēburg. **XLI.**
Rectis & edificatis per littora maris Germanici urbib⁹, florescē-
te imprimis Lubica, cum negotiationes & mercaturę a mari oriē-
tali ad occiduū multiplicarent, cōeperunt itinere publico mercēs
inter Lubicā atq̄ Hāburgū deuectari. Militares autē homines de uicinis
prouincijs, presertim Wādalice originis, quib⁹ pene natiua est uis latroci-
nandi. Assueti presertim per tempora multa, hostilib⁹, quę bello gereban-
tur, depredationibus, in pace publica iam egētes hostes sibi creauere, qui
rebus uidebatur fortunatiores. Aggressi ur̄s publicis mercatores, finem
latrocinādī nullum fecerūt. In ducatu inferioris Saxonie, tum erant mul-
ta p̄sidia, quibus receperētur latrocinātes. Id cū ciues Lubicēses apud

ducem sepe quererentur: Dux autem uel non posset, uel non satis attēderet, eam rem auertere, memorati ciues cum in foedere essent cum principibus de Wādalia, eorum ope accersita, copias perarmarunt, iunctisque uiribus duxerunt in Raceburgum: a capite rationē deposcentes. Dux ubi uidet rem ad arma peruenisse, submissis oratoribus, iussit interpellare hostiliter ueniētes, Quid se immeritū, nunquam in eos hostilia molientē, armis peterent: arma sibi impressentiarum auerteret: Si qui in sua ditione manerent, quorum comperissent maleficia, facile passurum in illos impeteret. Ciues iusta in illum postulare rati, duxerunt in presidia, quibus nouerant publicos hostes receptari: pessimum enim hoc genus hominum receptatorum, ut Imperator ait, in eadem recidit culpam, cum latronibus: Ergo adorti ciues nota latronum receptacula Walrow, Klockstorpe, Karlow, Mostin, Dusow, Slaweckestorp, Linow, & Nannendorpe, a solo subuerterunt: cum sibi fuga, qui inerant, per paludes & inuia consuluissent: Igitur subuersis latronum latibulis, onustum praedam reduxerunt exercitum: cum dilapsi hostes, eorum manus euitarint. Ciuibus autem in sua redeuntibus, multae ex deiectis munitionibus denuo instaurantur: quod principi suo se de impositis criminibus legitime, ut putabatur, purgassent: Permanit aliquandiu eius rei memoria, ut latrocinij exterriti, & receptationibus propinqui abstineret: Sed temporis tractu cum uergeret inopia, facile ad ueterem questum redierunt.

XXXII.

Emanit a uetusta memoria, principatus in gente Wandalorum, qui solus generale totius, ac latissimae gentis uocabulum seruaret, ut usque in ea tempora, & nunc quoque principatus Wadalie diceretur: interceptus Magnopoli ducatu, Stargardieque principatu: nunc princeps tenet Magnopolenses: cuius sunt opida Gustrow, atque Parchim. Hoc loco opportunum, immo ad intelligendam successionem penitus necessarium est ab initio repetere principum Magnopolensium lineam, & partitionem principatum, qui ex quatuor riuis, iam in unam domum Magnopolensium concurrunt. Henricus filius Burewini, nepos Pribislai. I. in hac gente Christiani principis, stirpes est in hac nobilitate: Nam frater eius Nicolaus, obrutus ruina domus in Godebusch, nullam reliquit prolem. Hic ergo Henricus ex uxore Sophia, filia regis Suecie, sustulit filios Iohannem, Nicolaum, Burewinum, Pribislaum, diuisores terrarum in quatuor principatus, non equos tamen: Nam senior Iohannes accepit Magnopolim, a quo est successio principum hodie florantium. Nicolaus accepit in Gustrow principatum Wadalie, Burewinus dñatum Rostockensem, Pribislaus Richēberge, cum opido Parchim, & cōiacētibus: Ex his est quadripartita ratio: ceterum Stargardensis principatus postea accessit. Nominabimus successionum capita: res gestas suis locis coaptabimus. Iohannes Henrici filius, dominus Magnopolensis, diu literis instertit apud Parisios, factus in Theologia magister, reuersus in terram, irrisione suorum, literas contemnentiū, appellat patrio nomine Kneselanke: ex uxore de Henēberge genuit sex filios, quorum exitum supra memorauimus. Henricus autem solus posteritatem habuit, & successionem ex omnibus eius filijs. Reliquit ille filios Henricum, pro magnitudine animi, & rerum dexteritate, Leonem, & Iohannem fratrem eius, qui plene non reliquit:

Lubicen. dū
cūt in Race-
burgum.Subuerterunt
latronū recep-
acula.Opida dūca
tū Wadalie.Linea princē
pū Magnop-
ulensium.Wadalie ter-
ra in princē
pat. III. dī
uiditur.Magnopolē
sū posteritas.

Primi duces
Magnopolē.

Hēric⁹ suspē
sor.

Posteritas Io
hānis, Vlrici
I. fratris.

Magni poste
ritas.

Nicolai, secū
di Hērici filij
posteritas

Bure Wini,
tertij Hērici
filij, posteri
tas.

Pribislai, q̄r
ei Hērici filij
succesio.

Pribisla⁹ p̄
d. Marię ima
ginē p̄ numi
ne colit.

Capitur ep̄s
zuerineñ.

& pro ingēti fratris gloria, ille omnino sileat. Hēric⁹ filios reliquit Albertū,
& Iohānē, primos ducali titulo insignitos. Albertus .III. tres filios reliquit
reliquit Hēricū, pro zelo iusticie cognomēto suspensorē, Albertū regē Sue
cie, & Magnū. Iohānes dux, Alberti frater, reliquit Vlricū, Iohānē, Rodul
phū, & Albertū. Rodolph⁹ primū Scarēsis in Suecia, deinde Zuerinēsis
ep̄s fuit. Albert⁹ in Tarbatēsem Liuonię elect⁹, post añū interiit. Hic pri
m⁹ sedit in terra Stargardēsi: ibicq; reliquit filios Vlricū, & Iohānē. Vlric⁹ re
liquit Hēricū: & is Vlricū: in q̄ defecit linea. Ceterū Iohānes Vlrici. I. frater
reliquit Iohānē, in q̄ & illa linea defecit: & uenit principat⁹ ad Magnopolē
ses. Alberti. I. ducis lineā attingam⁹: Is reliquit Hēricū suspēsorē: q̄ filiū ha
buit Albertū: in q̄ stetit illa linea. Secūd⁹ fili⁹ erat Albert⁹ rex Suecie, q̄ fi
liū habuit Ericū: in q̄ stetit & illa. Ceterū Magn⁹ est, ppagator posterita
tis in hodiernū: q̄ reliquit filiū Iohānē: Is Hēricū, & Iohānē: Iohānes sine p
le defecit: Hēric⁹ genuit Albertū, Iohānē, Magnū, Baltassar: tres abeūt si
ne ple: sol⁹ Magn⁹ reliquit Hēricū, Ericū, Albertū: Hęc est Iohānis succesio
q̄ in diuisione fratrum accepit Magnopolim, Ceterū secūd⁹ Henrici, quē sti
pitē inuenim⁹, erat Nicola⁹: Is in partitiōe hereditaria accepit Wādaliā:
quę ex omnib⁹ latissimarū nationū, puincijs, sola uerū & antiquū nomē re
tinuit, ut Wādalia dicerēt. In ea sunt opida Gustrow, Plawe, Malchin cū
ceteris. Is reliquit filios Iohānē, & Hēricū: Iohānes reliquit Nicolaū, & Iohā
nē. Hēric⁹ reliquit Hēricū, & Nicolaū parricidas, ideo nō crescētes. Nicola
us, Iohānis fili⁹, uindicauit patruū in patruales. Iohānes frater ei⁹ peruenit
ad annos Christi. MCCCXVI. q̄ multa egit cū Iudeis in mirabili sacra
mēto. Is reliquit Nicolaū, & Bernhardū: Nicola⁹ reliquit Laurētiū, & Iohā
nē. Iohānes sine ple. Laurēti⁹ reliquit filios Baltassar, Nicolaū, Wilhelmū,
omnes sine ple. Bernhard⁹ in Warle reliquit filiū Iohannē: is Nicolaū: is Ioh
hānē: & in eo defecit linea: & redijt tot⁹ principat⁹ ad Hēricū Magnopo
lēsem, Magni patrē, Hērici, Erici, & Alberti auū. Terti⁹ Hērici stipitis fili⁹
Burewin⁹, terrā Rostockcēsem accepit: & ad añū Christi. MCCLX. p
uenit. Is reliquit Waldemarū: q̄ puenit ad añū. MCCLXXXI. Is q̄q; Ni
colaū, cognomēto puerū: in q̄ stirps defecit: & redijt ad Hēricū Leonē, in
Magnopolim. Quart⁹ stipitis fili⁹ erat Pribisla⁹, q̄ accepit Richēberg, &
Parchi, cū ptinētijs. Is reliquit Pribislaū: p̄dicia parti pignorata, parti diuē
dita, redegerūt illū in pauperiē: ideo cū uxore cōcessit in Pomeraniā ad so
cerū: ubi in arce p̄missa, sine liberis obiit in paupertate: & agglutināt por
tio ei⁹ Wādalię. Hęc summatī dicta, hūc teneāt locū: ceterū de reb⁹ singu
lorū gestis, q̄ tradita sunt nobis, suo tēpore recordabimur: Sed qm̄ pauca
de duob⁹ Pribislais legūt, ea ipsa huic narrationi cōtexam⁹. Resedit in pa
tre nō nihil gētilitij erroris: nā imaginē D. Marię in clypeo pictā deferēs
pro numine uenerat⁹ est. Rodolph⁹ Zuerineñ. ep̄s, arcē in Butzow extru
xit: Pribisla⁹ diurnū op⁹ noctu iussit demoliri: Cūq; nec sic ep̄s a cōmu
nitione cessaret, euntē per prouinciā cœpit ep̄m, in equo cōstituēs militē
sēculi, ac pontificē: nec dimisit nisi ere suo redemptū militariter. Ep̄s ser
uiebat tēpori. Cūq; in lōgū duraret cōtrouersia, contēpsit recōciliationē

Pribislaus. Nūciatur episcopi prefecto, uiro militari, inermē tendere Pribislaū per uicina loca: aggressum armis capit, reddens uici uicem: ut se captiuitate laxaret, dimisit patruelibus, accepta pecunia, Parchim, Plawe, Goltberge: nec remāsit in eius dominio aliquid, preter opidū Sterneberge, cum pertinētis: quod postea dimisit Hērico de Magnopoli: Ita se exiit omni principatu, nō sano capite. Filius patri cognomin⁹, accepit uxorem filiā Mestini ducis Pomeranię: & in dotem dedit pater filię opidum Bolgarde: quę fuit omnis possessio patris, ac filij, in qua defecerunt, in pauperie, sine prole morientes.

CA. XLIII.

Vnc principatū Wādalię tum tenebat dñs Hēricus princeps modestus, ex nepotib⁹ Burewini primi. Iste Hēricus cum filios insolentiores haberet, Hēricum, atq; Iohannē, eosq; crebri⁹ super insolētia increparet, nec permetteret usibus eorū plenos sumpt⁹, stringeretq; frena libidinis: ut paternis monitis ad frugaliorē uitā redirēt: improbi iuuenes, pessimo cōsilio, patrē in uenatione agentē, sumptis armis oppresserunt: quo maturi⁹ ad principatū, rerūq; administrationē peruenirēt: Sperarentq; rem atrocissimā aut oculi posse, aut casibus uenationis, qui uarij sunt imputari. Sed uicini principes Magnopolenses, rem exēplo, & facinore perniciosissimā, non passi trāsire inultā, propinquos suos armis aggressi, terra eiecerūt. Illi fugati, ad patruū Nicolaū, qui Parchim incolebat opidū, se cōtulerunt: multa quęsti in fratruelles suos de Magnopoli: purgationē impositi criminis attulerūt: persuaserūtq; homini, ut quāta potuit arma, reducēdis illis cōmodaret. Nec defuit illis Albert⁹ dux Saxonię, qui innoxios crederet: alioqui pniciosissimū fuerit, atrocissimos parricidas, in quos lex singularē excogitauit pēnā, armis tutari. Sed dux ab illis tum persuasus, misit eorū auxilio unū ex prefectis suę ditionis, armis satis stipatū. Cōgrediuntur Magnopolensib⁹, & inclinante illis fortuna, propinquos suos in fugā uerterūt, captis ex eorū satellitio trecentis. Ann⁹ erat nonagesimusquart⁹ post milleducētos, cum hęc agerētur: permāsitq; res atrocissimis digna pēnis tum inulta. Nam Magnopolenses, eō tum uulnere accepto, conquieuerūt: Mirū quomodo res una, diuersis narrationibus texatur. Annales Magnopolensiu, quibus fides in ea re maior est, sic habent: Cęso Henrico patre, Nicola⁹ Iohānis primogenit⁹ parricidarū fratruelis iunctissim⁹ erat uindex, de nece patruī: occupat, quas potuit munitiones parricidarū, Zwaen, Lawe, Warne, cum se illi, ut poterant, tuerētur. Morit⁹ in eo luctamine Nicola⁹ alter ex parricidis: Henric⁹ Magnopolensis se rebus immiscuit: ut terris uelut ad predā expositis, partē detraheret. Interueniūt tractat⁹ Rostockij, opera Wislai Rugiani principis, & Bugslai Stetinēsis ducis: Cum parricida reposceret sua, Nicola⁹ indignū diceret successione parricidā. In hac contētionē disceditur. Nicola⁹ clausa licet ciuitate elabit, & noctu peruenit in Gustrow. Sequit⁹ eū Rugian⁹ princeps, pacis sequester, & uelut hostis ab Nicolao capitur. Cōgrediuntur inde Nicola⁹ & Hēricus Magnopolēsis, luctati de ditione parricidę: Pręlio uictor Nicolaus, multos capit: Inde circūfert exercitū Nicolaus.

Capitur Pribislaus.

Pribisla⁹ fili⁹ i paupertate deficit.Hēric⁹ modest⁹ princeps.

Opprimunt Hēricū improbi filij.

Fugātur parricidę.

Fugātur Magnopolenses.

Variat⁹ ānalesNicola⁹ parricida morit⁹.Capitur Rugian⁹ princeps.

Clericus clau
uū formas
cera expffas
tradidit.

Moritur Wil
helmus dux
Brūswick.

Fraternitatū
magistri mu
tāt cōsiliū.

Henric^o occu
pat Brūswi
cum.

Proscribūtur
uiri. LX. ca
duntur. XII.

Lubicēses foe
dera cū uici
nis principi
bus renouāt

Ductor ag
mē pdit Lu
bicē.

Cedūt Lub.

Hēricus Magnopolēsis iam uisus est tueri partes Hērici parricide: non tñ oblitus suorū cōmodorū, uicissim & ille multa occupat: opidum Warne duo Hērici occuparunt, fraude clerici, qui clauū formas cœra expressas, tradidit illis. Nicola^o per lacū ex Rabele, & Plawe, & Ruffus a terra opugnās recepit opidū: captis, qui inerāt p̄sidio. Pacantur deinde res inter Nicolaū & Hēricum Magnopolēsem: Parricida aut, ut dignū fuit, in tenuitate sine prole permāsit. Quo etiā tempore, mortuo Wilhelmo duce Brunswickensi, uix ex ephebis ueniente: Henricus & Albertus fratres eius, quorū Hēric^o maior natu dñatū in Embeke, cum adiectis ditionib^o: Albertus terram Gottingēsem, quę dicitur Trāssyluana regio teneret: facta prius inter fratres familię herciscūde exequutione, in urbe Brūswico: eā partitionē, cum antea approbasset publicū ei^o urbis cōciliū, magistriq^{ue} fraternitatum, Geldas uocāt, subscripsissent: mors interueniēs fratris iunioris, qui Brūswicū teneret cū parte sua, quasi in paterna domo minor per seuerās, priora subuertit cōsilia. Magistri fraternitatū, societātūue, in Hēricum seniorē inclinauerunt: cui etiā literas dedissent, inq^{ue} urbē uocassent, reclamāte publico ciuitatis cōcilio, q^{od} in Albertū, modestiorē principē, magis propēderent. Ergo, cum in manib^o Henrici urbs esset, illiq^{ue} infrunita multitudo accederet, per magistros societātū: senat^o, uel effecit uel ut fieret, dissimulauit: ut noctu ingressus Albertus, per portam nouę ciuitatis, p̄toriū eius partis insidere cœpit, pro arce. Henricus mox sibi fuga cōsuluit. Albertus tum rerū potitus, captis memoratis fraternitatū magistris, quadraginta ex his proscripsit: duodecim sceleratiorē destinauit ad necem: e quib^o unus paulo ante peregrinat^o, non redibat: undecim neci adiudicātur: iugulati decē: undecim^o miserationis temperamēto ceditur gladio. Ea, & si nihil ad Wandaliā, quia tamē tempori incidunt, hunc teneant locum.

CA. XLIII.

Er eadē tēpora, cum latrociniorū publicis itineribus nullus esset p̄ finis, ciues Lubicēses, quos potissimū damna feriebat, renouatis fœderibus cum uicinis principib^o de Magnopoli, deq^{ue} Wandaliā: ut uno animo publicos omniū hostes insectarētur, equestri familię sue p̄fectū, uirū militarē, animo & manu promptū, cum expeditis misere in terras Wādalorū, ut insectarētur p̄dones. Ille ignar^o uiarū, ductorem accepit, qui per cōpendia, perc^{us} semitas illos perduceret in hostes. Ductor ille duplex animo, uir totus neq^{ue}, cum fidē iurasset, p̄cessurū se pollicet, speculaturūq^{ue}, quid apud hostes ageretur: Sacramētum eius malignū animum non mutauit: Credidit uir fidelis homini perfido: Ille p̄fectus ad hostes, omnia Lubicēsum consilia detexit. Tanta manu in illo loco affuturos edicit: si modo uiri sint, omnes se facile perempturos. Illi accepto, quot superuenirēt, aucti numero, & armis, in locum a proditore constitutum adequit. Ibi Nicolaū Lyndowe p̄fectū Lubicēsiū, cum expeditis suis excipiūt: numero aut p̄stātes & ferocia, minorem Lubicensium manū oppresserāt, ut ne un^o superesset. Vigebat tum in urbe Lubica conrouersia, inter episcopū, & populū, de causā fratrum, deq^{ue} maiori, quę ac

cesserat causa molatꝝ, de proprietate earꝝ. Interdixit iterũ p̄tífex diuinis per ecclesiã officijs: Populus interposita appellatione, fratres habuit adhe- rētes: qui ut solēt populũ a clero distingere, nunc in causa populi, inherere populo, quomō in priori populus inhererat fratribꝝ. Sēsit iãdudũ eccle- sia murē esse in pera, qui etiã Romanę ecclesię formidinē inñciat. Archie- piscopus Bremēsis Gisbertus, excōmunicauit fratres, interdicti ab episco- po positi uiolatores: Interdixit terminorꝝ suorũ (ut uocant) questꝝ, per di- strictus suffraganeorũ: nihil ea re facti sunt emēdatiores. Ciues absentis um canonicorũ curias, primũ spoliatas, subuerterũt. Ita triumphat popu- lus insolens in clerũ, cum nihil minus habeat diuinũ officium per fratres. Vide otĩũ quid prestet, & cibꝝ alienꝝ, ait Comicus.

XLV.

Enricꝝ interea dñs de Magnopolĩ, qui per annos trigintifex, hoc h est a passagio, quod ad annum sextũ & septuagesimũ Gregoriꝝ X. indixerat, in hũc usqꝝ annũ primum, post milletrecētos, in ca- ptiuitate permāsit, hoc anno incolumis redijt in sua. Quo tempore, famu- lus unꝝ, qui indiuisus semper dño comes adhesit Martinus, artem textor- riam perdidicit, in sericis, & auro operatus, dñm qꝝ secum eo labore susti- nuit: Iam enim ueteres captiui, minꝝ cœperāt custodiri. Vnde factum est, ut uaria fortuna, sepe & multũ per itinera delitescens, Romã perueniret: Ibiqꝝ reperit scribã cōcilij Lubicēsis, Alexandrũ. Ille comperta principis fortuna, quē iamdudũ sui interiſse suspicabãtur gemētes, sumptibus pro eo in itinere factis Lubicã usqꝝ perduxit: Ibi uenerabiliter exceptꝝ a cle- ro & populo, per aliquot refocillatꝝ dies, iumētis, uestibꝝ, & insigni fami- lia decoratus, remittitur in sua: Noua ibi gaudia, inaudita tripudia, filio- rum de patre, & iam nepotũ de auo, totius populi de principe. Pendebat a collo cōiunx charissima, non passa diuelli: Affuere nurus gratulabũde: nam qui periſse putabaĩ inuētus est: & qui ab omnibꝝ iam inter mortu- os deputatus est, cum uiuētibus uiuere cernit. Quãto illi gratior restituta patria, & ille uicissim patrię, q̄ si nũquã fuisset amissa. Sic se res habet: Rei preciũ iustum nemo dicit, nisi post q̄ ea diutiꝝ caruerit: Miratur multa per absentĩã suã diuturnã innouata: Videt nepotes ex filijs: Audit casum filie luctuosum: Cōponit que uidebãtur ordinē egressa. Rei nouitas a me im- petrat, ut aliã q̄qꝝ eius rei narrationē, & si non tam uerisimilem, tñ magnis authoribꝝ proditã, non omnino prætereã. Ferũt in seruitute iam senescen- tem, interpellatũ a Saldano domino suo, tum primũ in eã dignitatē pro- uecto: Erat aut̄ uigilia Dominicę Natiuitatis: Velleſne in honorē Chri- sti tui, cuiꝝ iam Natalitia inter Christianos instãt, liber esset. Ad quod il- le: In manu tua est dñe facere de seruo quod uoles, uerũtñ redire ad meos quis dabit: Vxor mea, liberi mei, iam me dudũ inter mortuos deputaue- re. Non est ita inquit ille, cōperi ex peregrinis tuę gentis, omnes incolu- mes, tuo tabescere desyderio: Et ut intelligas me tuorꝝ nataiũ, & rerum, esse cōscium: Meministi, cum sub parente tuo in Liuania militares, magis- trum quẽdam machinarẽ, magnã parenti tuo in hostes operã nauasse, & magnã sæpe in hostes stragē fecisse: Ego sum ille, qui postea inter Tartar-

v iij

Fratres popo-
pulũ solē a
clero distingereCiues canonũ
corꝝ curias
subuertũt.Famulꝝ Hen-
ricũ textoria
arte sustinet.Miro gaudio
Henricꝝ rediēs
a suis excipitAlia de ma-
numissione
H. narratio.Machinarũ
magĩ Saldan-
nus factus.

Manumittit
Henricus Ma
gnopo dñs.

Henricus filius
patris redisse
non credit.

Suspensio ui
ri XL.

Arx Glesme
expugnatur.

Wismarie
arcem Magna
poli euerſam
restaurare co
pelluntur.

Dñs de Ro
stockio subie
cit se regi
Danorum.

Mortuus Wen
slai duos

ros magnā assequut⁹ puectionē, nūc, ut uides, maiorē in hac gēte teneo:
liberū te esse cōstituo: dans etiā uaticū, ob uetus cōmilitium. Ille gratias
agens, proficiscitur: & ab urbe Ptolomaida nauigans, iterū in mari capit,
& uelut fugitiu⁹ reducit. Saldan⁹ reductū, iterū dimittit in Cyprū, quo
in loco amicā fertur reperisse nuptam regi: quod supra memorauim⁹, que
refocillatū mittit ad sororē in Massilia: Ibiq; per dies morat⁹, mittit inde
in Henēberge, materni generis cognatos: a comitib⁹ cōmendatus senatui
in Magdeburgo: Ille misisse illū fert in patriā cū honore: Reperisse Hen
ricū filiū in oppugnatione arcis Glesme: Sed ille ad primā uocē nō credi
dit redire patrē, bis ante delusus, cum matre, ab adulterinis: qui se diuisis
temporibus fingerēt Hēricū: ambo digno exitu perempti: alter aquis, ali
us igne cōsumpti: Pater oppugnātes hortatus, iubet erigi furcā, ut terre
antur latrones: Ad cui⁹ cōspectum, demissi animis, aut lentius pugnantes
capti, aut in gratiā se dedentes, numero XL. sunt appēsi. Interim seniores
ex militari⁹, qui Henricū familiari⁹ nouissent, missi ab uxore & filio, con
spicātur, si uerus sit, qui speretur: Vbi renūciatum est esse, gaudio pleni oc
currūt, & in oscula ruūt, lachrymas miscēt, dāt gaudia fletus Hęc est alte
ra narratio a prima: sit liberū lectori de rebus iudiciū. Mihi hęc nimīū ui
detur, ad studiū efficta: Nā in alia narratione mox sequit⁹: Anno non lon
gius proximo, audit ex arce Glesme multa fieri latrocinia, legib⁹ & bonis
moribus obuia: Ea cum non nisi armis reformari posse uiderētur, contra
xit copias: Occurrit ad ei⁹ oppugnationē, Alberto de Brādenburgo mar
chioni, cuius filiā alter ex filijs tenebat cōiugē: expugnāt, & solo linguūt
equatā. Eisdē copijs duxit in Wismaria, cui⁹ ciues iam in bonū modū au
cti, cum sentirent opes de mari crescere, cōtumaciam quoq; in suos princi
pes crescere illi senserunt: Nam ueterē arcē Mekelnborg, cuius opidū iam
paulatim euanuit, de uicina ciuitate euerterūt: sed Henric⁹ perpulit armis,
ut in quē uellet modū renouarēt: eiusq; rei fide facta, dimisit exercitū. In
terim Albert⁹ Brādēburgēsis marchio, oppugnabat dominū de Rostoc
kio, eo q; filiā iam despōsatam cōtemplerit, accēperitq; coniugē, relictam
Bugislai principis de Wolgasto: Pulchra nimirū cōpensatio: Olim mar
chio uetuit filiā Bernhardi ducis Saxonie dare Wādalorū principi, quem
ille canē uocitabat: unde etiā multa tum prouenere mala: quod diximus
supra suo loco: nūc rebus cōuersis, princeps Wādalus, cōtemnit filiā mar
chionis. Sed cum ille armis cōtemptū suū uindicare cōstituisset, dominus
de Rostockio regi subiecit se Danorū: ut ei⁹ defensione tutior esset. Eric⁹
rex rem tantā nō leuipēdit: sed exercitū misit per mare, quē opposuit mar
chioni: Aliquot excursionib⁹ preliatū est: sed facile peruenit res ad cōpo
sitionē: ubi maiores ex aduerso eluxere uires: permāsitq; principatus ali
quandiu in subiectione.

CA. VLVI.

Entzessa⁹ Rugianorū princeps, per ea tempora cōcessit in fata, si
lium sibi equiuocū relinquēs in principatu: Alius q; Wentzla
us rex Bohæmie moriēs, ut supra ostendim⁹, filium sui nominis
heredē reliquit, Sed ille eodem anno cesus a suis, filiū, non reliquit, perue

nitq; regnū iure feudī ad Romanū Imperium. Albertus tum Imperator, propinquū suū, & quod alij annales habent, filiū, cui maiorem ex filiabus Wentzlaī despōdēs, uelut Romani regni feudatariū, prouexit in regnū. Eam cōiugē cum annis nouē tenuisset, & iam Albert⁹ morte esset absumptus, regina cōtemplit maritū, moribus degenerē, uirib⁹ impotentē, patri per omnia dissimilē: Eiectus ille regno, etiā ecclesie iudicio duortiat a muliere. Jam Henric⁹ de Lutzēburgo comes, Alberto successit in Romano Imperio: Is filiū Iohannē, euocata Spirā puella, illi maritū reddidit, egēq; duxit per arma in Bohēciam: Ita peruenit corona Bohēmie ad sanguinem Lotharingie: Hęc repetēda putauī, q̄ aliquāto diuersi⁹ in nostris annalibus, q̄ apud Aeneā in Bohēmia legerētur. Videbat̄ in Henrico Romanū Imperiū pulchre profecisse, cum etiam Bohēmie coronā sanguini suo commēdasset: ita perpetuo futurā sub Romana ditione. Sed qm̄ nostris dieb⁹ obedientiā Imperio Bohēmia retraxit, non iniuria hac tempestate cōtemnitur, in Romani principis electione. Lubicā interea urbē, Otto dux de Luneburgo, non equis aspectabat oculis, indignatus illi ex causis, quas annales non cōmemorant: Vnde factum est, ut trecentos equites emiserit, uicina eius urbis deuastare. Fecere illi, quod solent, egressi ad urbes territādas, prēdā undiq; collectā, pauci abegere: ceteri latuerūt in insidijs. Armis prēfectus eques in urbe, cum ea, quā potuit derepēte expedire, manū, equitib⁹, peditibusq; stipatus, egreditur, & incauti⁹ prouectus, excipitur a latentibus, cum ille persequerēt abigentes pecora: ibi fortiter pugnās cadit, cum centū ciuib⁹: ceteri male sauci dissipantur, & in urbem reuertuntur. Militares autē ducis aliquot amissis equis, & nōnullis cēsis, captisq; redeūt uictores in sua. In Liuonia interim, defuncto apud ecclesiā Rigensem secūdo Alberto, Iohānes comes de Zwerino, frater Helmoldi ad archiepiscopatū prouehit: Iam enim nobilib⁹ per Saxoniam, ea prouincia cōepit esse cōspicua, post q̄ iam per annos centū, frequēs in eam fuit militaris expeditio, crebriorq; mercatorū, ad sua lucra negotiatio. Illoq; per mortē absumpto, circa annū Dñi. III. post milletrecētos, papa illi ecclesie prouidit, q̄ forte esset electio minus legitima: prēfectusq; est Io. Brandcurialis. Interim Lundensi ecclesie, diu sub tyrānide regis laborāte, archiepiscopum dedit pontifex, Isacium quendam, legatione quondā pontificis functū in Daniā, in causa eiusdē ecclesie, iam suę. Portēta per ea tempora memorant: Nam ad opidū Vredeland ueteris Marchiæ in solo Wandalico, in die sancti Remigij cecidit grando de cœlo, in qua igniti lapilli, qui plurima excitauerūt incēdia, ubi stramina, & paleas, aut aliam arsurā materiā inciderunt: Nihil fuit innoxium, quod illis contingeretur: Tectā rusticarum domorū, fenū in horreis, cum frugibus, concrematur: Ipsa in agris pecora ledebant: res prioribus seculis incōperta. Quo tēpore, cum annus ageretur. MCCCVI. cum iam multis uicibus, per multa tempora intētata terre sanctæ recuperatio non proficeret, milites hospitalarij sancti Iohannis, insulam Rhodī, expulsis qui tenuere Turcis, cum adiacentibus aliquot occupauerunt, & usq; in hodiernū cōseruauerūt. Hac etiā tempe-

Bohēmia
feudi iure re
dit ad Ro.
Imperiū.

Bohēmiæ
rex regno ex
actus.

Bohēmiæ
corona ad
Lotharingie
sanguinē.

Abiguntur
peccra Lub.

Cadit Mg^r
eqtū Lub.

Io. comes de
Zwerino ep̄s
Rigenlis.

Isaci⁹ Lūden
sis ep̄s.

In grādinib⁹
igni lapilla

Rhod⁹ p ho
spitalarios
S. Iohānis
occupatur.

state, Philipp⁹ rex Franciæ exosus perfidiã Iudeorũ, omnibus regni finibus, iussit excedere. Sed nobis paulo retro redeundũ est. XLVII.

Wentzlaus
nō facis pareat
Ro. Imp.

Wētzlai co
piã.

Reliqua Im
peratori Ger
mania mili
tat.

Intercipitur
bellum.

Burchardus
Lubiceñ ep̄s

•
Tēplarij per
Frãciã capti:

Tēplariorũ
mḡr apud
Parisiõs con
crematur.

Um in Romanorũ Imperio adhuc permaneret Albert⁹, Rodulphi filius, Wentzla⁹ rex Bohemiarũ, non satis faciebat imperata: redibat in memoriã amplitudo paterne ditionis: ut quomō pater, ita & fili⁹ minoris cœpit, ac debuit, pendere Romani Imperatoris iussionem. Tedeat quoq; Bohemię populũ, libertati, ut putabat, natũ, amplius, q̄ uni suo regi parere: Vnde bellũ exarsit non mediocre: Wētzlao uenere suppetiẽ aduersus Imperatorem, ex Marchia Brandeburgensi, & omni Wãdalia maritima. Aderat Albertus Brãdenburgensis marchio, Imperatori suo oppositus: Venerãt cum illo Iohãnes, & Hēricus domini Magnopolēses, & Vlricus de Wandalia: quę sola uetus nomē seruat: Et iam eum in modũ aucta erãt arma Bohemi, ut uideretur terre sanctę opugnãde exercit⁹ esse copiosus. Albertus aut̄ Imperator, totis Germanię reliquę uiribus, incubuit pertinacẽ regẽ ad obedientiã reuocare: Inerant agmini suo Austrij, olim Norici, Bauari, Sueui, Franci: non dico Gallos: Cuncq; sub aspectu mutuo starẽt agmina: uidēs Wentzla⁹, quia multum superare hostiũ multitudinem, euitans grãdem, quę imminebat sanguinis effusionẽ, submisit, qui placato Imperatore, rem per equas cõditiones interciperent: Id factũ est. Octauo tãdem anno post milletricētos, Burchardus Lubicēsis episcopus cum clero suo iustificat⁹ in Romana curia, recepit possessionẽ ecclesię & prediorũ ei⁹: nec tñ iactare potuit de lucro: Piscatũ erat aureo reti, & illo amisso: Ea fuere litis impendia, ea plebis in res ecclesię uiolētia, ut non facile lucra damnis cõpensarent: Et tamẽ decorũ est, immo etiã debitũ, pro iure ecclesię, & eius libertate, ad sanguinem usq; decertare. Sic factus est Christo martyr Thomas Cãtuarientis. Proximo anno per omne regnũ Francię capti sunt Tēplarij, annitente Clemēte. V. Romano pōtifice: qui hoc secretis apud reges Frãciã, & Hispaniarũ, nuncijs egit, cum detecta esset eorũ perfidia, & in Crucifixũ dominũ blasphemia. Nemo leuem putet occasionẽ subuertēdi ordinis, quẽ ante Romana ecclesia tantis euexit priuilegijs. Regibus Francię, Anglię, Hispaniarum, apud q̄s in regnis demorabant̄, extrusi terra sancta, ea primũ uersania perclauit. Illi nũcijs apud Clementẽ detexerãt, pōtifice mirãte: sed uicit eũ consonũ, a trib⁹ regibus testimoniũ: & ut res fieret cõspectior, pertracti sunt ex his nōnulli ad pōtificẽ, qui execrationẽ Christianismi faterẽtur: Alij tamẽ quęstionib⁹ subiēcti, nihil omnino fateri uoluerũt: nec poterat a robustiorib⁹ ulla quęstionib⁹ cõfessio extorqueri: Vnde factũ est: ut multi fabularent̄, propter predia, & arces, quas tenuerãt in regnis, reges in eos cõspirasse: Sed uanũ uulgus eque ad crudelitã, fabulationẽq; promptum est, atq; temerariũ. Magister ei⁹ ordinis, cum aliquot fratrib⁹ Parisij publice cõcremãt⁹ est: Ceteri per regna, ne bellũ, aut grauior aliquis tumultus fieret, uno die capti, oppressiq; sunt. XLVIII.

r Em a multis seculis retro cõmemoratã, de Barbarie, in qua uetuli, etiam parentes a filijs maectãtur, & senes iam labori inutiles ad

mortem urgentur, hac tempestate quidā ex rustica Wandalorum gente, qui in durissima seruitute, uix panē excudūt, omni labore, & sudore quotidiano, cōprobauit. Nobilis domina, uxor comitis de Mansfeld, filia comitis de Luchow, cum parentes inuisere cōstituisset, iter faciens per mericam Luneburgēsem, in uicino fruticeto, audiuit uocē gemētis, & miserabiliter precantis: missosq; uno, ac altero, ex familia, iubet cōtemplari, quid esset: nec demorata reditum, cum morā facerent, ipsa aditura iussit aduerti currū. Cōspexit senem iam annis pressum, labori inutilē, ligatis manibus eiulātē, orare, ut uitē ei⁹ parceret. Iuxta uidit uirū, scrobē effodere: quē interpellās rogat, quid moliat? Ille nihil ratus illicitū, plane confiteē, patrem suū, iam labori defunctū, & inutilē, quicq; panē suū querere non possit sepulturū: Illa redarguit impiū, q̄ parētī non parceret. Non times inquit improbe Deum, cui⁹ est mādatum, de honorādis parētib⁹, & de ne mine occidēdo, minime uero patre. Ad hec ille suspiciēs: Non possum, inquit, o domina, auferre panē paruulis, quos multos alo domi, & dare inutili seni: utrisq; autē enutriendis, non sufficio: quid faciā? Tum ingemiscens domina, respexit in suos, dixitq;: Videtis quē sit horū pauperū conditio? quib⁹ nemo impendit misericordiā, magis emunguntur ad sanguinē: Illa prolatis aliquot argēteis, dedit filio, ut patri uitā permitteret: Pollicet ille, quoad durauerint argētei, patri prospecturū. Illa abiēs pauperū secū sortem humanit⁹ miseratur: multa loquens inter amicos, de pressione misera rusticę plebis: Sed nemo percipit corde: Quātos putamus ea conditione emori coactos?

CA. XLVIII.

Ohānes marchio Brādenburgēsis, cum uicinis Wandalis per ea tempora luctatur assidue. Ingressus autē principatū, qui nūc dicitur Stargardie, oportuno loco firmauit arcē: quam gētis uocabulo Lubitze appellauit, ab arce, & opido. In hac autē molitione idē Iohannes uitam finiuit: & germanus eius Otto rem a fratre inchoatā cōsummauit. Quo etiā tempore, in terra Holsatię, in solo Wagriorū Wandalarū, in opido Vthin: quod iam dudū ecclesia Lubicēsis in proprietatē tenuit, fundatur collegiū canonicorū, quod durauit in hodiernū, diuq; perstat, ut cōsistitur permāsurum. Fūdator erat senior ille Burchardus, qui, ut diximus, octogenarius peruenit ad episcopatū, & sedit anno uno & quadraginta: multis interim litibus, & laboribus fatigatus, sed non fractus. Fratres autē in urbe Lubica, iam ad ius suū restituti, quartā mortariorū deposcēte, nescientes quid hoc esset, dare recularūt; nōdum satis promulgata Clementina cōstitutione desuper edita. Deuoluitur causa ad Romanā curiā fratres instruūtur ut iuribus pareāt: Illi queruntur se esse deceptos, q̄ causam dederint in man⁹ aduersariorū: Iam deputāt aduersarios, quos ante cognouerāt suos fundatores: postea tamē uaria priuilegia, & nouissime maxime magnū accipiūt, in quo, si fieri posset, ecclesiam omnē demergerēt. Per eadem tempora, cum Otto Brādenburgensis marchio, bellū in Wandalos perseverāter ageret, arcemq; a fratre inchoatā perfecisset, domū reuersus, diem suū & ille obiit. Iohānes autē filiū reliquerat paruulū: Sed Wala-

Narratio de
impio filij
parētē cōatur

Interpellatur
a nobili ma
trona.

Responso filij
ad matronā.

promittit ut
tā quoad dis
rēt argentei.

Io. marchio
ichoata arce
Lubitze obiit

Fūdatur col
legiū canoni
corū i uihim
op

Frēs epō q̄
tā mortariorū
dare recusat

Otto mar
chio Brāden
moritur.

Waldemar⁹
rex: gubernacula
subiit.

Principes in
rosariū cēdūt

Rostockiū
malo sydere
fundatū.

Wismariēses
principi ur-
bis portas
p̄cludunt.

Eliciūtur ci-
ues ad pug-
nam.

Subētur Ro-
stockcēses pa-
rere Hērico.

Quib⁹ cōdi-
tiōib⁹ sit pa-
ctum.

Vacillant et
ues i pactis.

demarus amborū frater german⁹, subiit gubernacula, nepotem ex fratre enutriēs. Is rem super cōcordia, & foedere cū rege Danorū Erico, ab Otone fratre inchoatā impleuit: ueniēs cum splendore multo ad opidū Rostockiū. Sed cū neq; rex a mari, neq; marchio a terra sineret urbē ingredi, q; uererētur ciues opprimi suā libertatē, in uicino urbi loco (rosariū uocant) tetenderūt: ibiq; rem curialē multo splēdore: quod in Dania scripsimus, peregerūt: creatis a rege militib⁹, quod erat cōstitutum, & donarijs largissime per omnes gradus nobilitatis distributis. Eā tñ rem ab urbicis diffidēter regi, cui suberāt, impositā, per suspitionē opprimēde libertatis: postea, quod suo loco dicem⁹, rex magnifice in Rostockcēses uindicauit. Sub eo sydere fundatā ferūt eā urbē, ut uix trāseat unā Saturni reuolutiōnem, sine manifesta purgatione.

CA. L.

Enricus dñs de Magnopoli, filius captiui, cum iam secūda uota hiniiret, accepta coniuge germana, Rodulphi ducis Saxonie nuptialē solēnitatē in sua urbe Wismaria cōstituit peragere. Sed ciues exemplo Rostockcēsiū, se in eā proteruiā erexere, ut portas seratas haberent, timētes suę libertati frenū iniici. Indignat⁹ ille, quomō uindicaret suorū in se cōtumaciā cogitauit: Oppugnauit urbē terra maricq; cinctiq; obsidione, duo ad orientē, & occiduū erigēs p̄sidia, quib⁹ affligeret urbem: suos nihilomn⁹ inde tutatus. Rex Danię Eric⁹ armatā illi misit classem, ut arceret a mari: Sed uicine urbes, suā perinde causam arbitrātes uicinū incēdiū, armarūt ille q; naues, ut regijs occurrerēt, & uarijs casib⁹ sunt cōflictatę. Dux autē terra perurgēs obsidionem, elicit ciues ad pugnā, ostentās illis bene gerēde rei occasiōē: Illi procurrūt, ut solēt, sine ordine auide ad pugnā, que illis polliceret ex aspectu rei uictoriā: Stratagemata militatiū non intellexere. Effusi portis intercipiūtur, maētāt, urgentur in lac⁹, ut mergant: Ita insignē ciues accepere cladē. Cū uero Danorū rex scriberet Rostockcēsi⁹, ut sub obtentu gratię suę, & sub amissione bonorū omniū, que in regno teneret Hērico principi parerēt ad omnia, portas, & munitiones non claudētes, quē ille faceret tutorē Rostockcensium: Subiecit enim ille se principat⁹ regi, ut tut⁹ esset a uicinis. Ea res consternabat Wismariēses. Igitur Waldemarū ducē Sleswicensem, & Nicolaū principē de Werlo interposuere tractatores: qui rem his cōditionib⁹ cōpacarūt: Iuraret senat⁹, cum parte ciuiū, non se cōtumelię gratia, sed iusto timore, ne urbs in alterā recideret ditionē, clausas illi habuisse portas: Que a dño suo tenerēt, iure pignoris, redderēt absq; omni redemptione: debita quę princeps inter ciues cōtraxisset, laxaret senat⁹: clauēs portę in Magnopoli essent in manu principis, ut liber esset illi ingressus, & egressus, die, noctuq;: Inde ut curia principis eo loco per Rostockcēses deiecta instauraretur: Sed in capite uacillatū est, cum cōtenderent ciues hoc in pactis non cōuenisse. Patiunt⁹ tamē, ut princeps, suis sumptib⁹ instauret, & portā erigat in Wenekamp: cui opposuit alteram q; turrim, & reddidit clauēs portę Magnopolēsis: Nam tūc habuit, qd querebat, ut esset adit⁹ & abitus illi liberrim⁹. Rex Danię Eric⁹, iam ob similitē causam Rostock

cenfibus hostilia, & periculū capitis nūciauit, cum omnib⁹ principib⁹, qui superiori anno ad ei⁹ urbis uicinia, regis curiā honestabāt. LI.

Vic regi Hēricus se cōiūxit, societate iniēs belli: q³ a mari, in quo rex dominaret, potissimū possint urgeri. Primū ergo principes, iunctis armis, ducūt in Rostockiū: Rex quidē tonabat a mari: Marchio cū uicinis principib⁹ purgebat a terra: Obsidionē ciues leuipendē, q̄ diu portū haberēt a mari patentē: Eā uia interclusuri principes, ad ostiū Wernouiaē castra mouent. Ibi ad utrāq³ ripā firmāt praesidia: Ostiū maris immerfis nauigijs, & grādib⁹ saxis, occludere pertētārūt: & ad tūenda praesidia, militib⁹ impositis, reducūt exercitus: Quib⁹ dilapsis, ciues cum apparatu bellico egressi, oppugnarūt munitiones ad ostiū fluminis, facileq³ deiecerūt. Iam uero fluminis impet⁹ facile dispulit obstacula, que deiecta erāt: & redijt res ad statū pristinū. Ciues q³ tutādi port⁹ gratia, & ut emineret nauigātib⁹ noctu lucerna de sublimi, turrim in sublimi erexerāt cōmunierātq³: Sed Eric⁹ rex Danorū, proxima estate ad nauigās, cū apparatu bellico, ad ostiū Wernouie sese collocabat: turrim oppugnans machinis, & petrarijs, facile expugnat: auctaq³ munitione, quatuor per totidē angulos praesidia collocat, fossatis, pfundissimis, uallisq³ cōmuniuit: ut ab insultatione securi sint urborū: & imposita ualida manu, que tutandis satis esset, cōmeatuq³, & armis impleta munitione, reduxit classem in regnū. Ciues ubi, p̄spexere se inclusos, q³ neq³ terra, neq³ mari sinerentur egredi, fecere, q̄d solent irritati canes, in proximū uersi se uindictant. Itaq³ tumultuātes, in senatū suę urbis, arma uertūt: pro arbitrio singētes, quasi bet causas. Multos ex eis cōtrucidarūt, paucis per amicos clāculo seruatis donec ira deferuēsceret. Māsit ei⁹ plātarij radix diu amarissima: que semel imbuta sanguine, difficulter euellit. Erat autē tertiusdecim⁹ post milletrīcētos a nato Christo ann⁹. Demū missis ad Danorū regē nūcijs, gratiam ei⁹ implorarūt, quādo regnis ei⁹ ad faciēdū questū carere haud poterāt. Sed proderit ista ab origine explicare. CA. LII.

P̄perepreciū est, diligēt⁹ statū illorū tēporū intueri. Cū per eam etatē Nicolaus, cognomēto Puer, dñio Rostockcēsi p̄esset, & iam circūspiciēs cōthoralē, spōsam primā comitis de Lindow repudiasset, & alterā, que filia esset Alberti marchiois nō accepisset, sed filiā Bugslai ducis Stetinēsis: marchio cū comite contēptū sui, armis uindicta cauere; placati tñ ere, & imposito terre tributo, reduxerūt exercitum. Sed cum tederet tributorū, sumpsere cōsiliū: ut Nicola⁹ cum suis se subijceret Erico Danorū regi ad defensionē: Simul, ut securi essent ab Hērico Magnopolēsi, quē metuebāt. Ea tū causa esse poterat, ut urbē Rostockcēsem iam subditā, nō premeret rex tā magno nobilitatis & principū cōuentu: Sed pro tēporū ratione, in solstitio estiuāli, mallet celebrare in tētorijs, q̄d nobilitas ipsa magnificēt⁹ ducit, q̄ in fumosis urbib⁹ demorari, & curiam instrueret. Sed tū infensus erat rex Rostockcēsi, q³ bello Wismariensi, literis ei⁹ non paruissent, sed uicinis tulissent suppetias: Ergo mouet rex in eos: illa molit⁹ cū Hērico Magnopolēsi, que proxime dixim⁹. Sed tum se

Obsidetur
Rostockiū.

Ciues munitioes demoluntur.

Danorū rex quatuor praesidia locat.

Ciues arma in senatū uertunt.

Nicola⁹ Rostockij dñs regi Danorū se subijcit.

Magnificēt⁹ est agere in tētorijs, q̄ in urbib⁹ fumosis.

Rostockēses
a Danorū re
ge deficiūt.

Oppugnan
tur munitio
nes in Wer
nemunde.

Rex uocat ad
arma confē
deratos.

Fit deditio:

Tumultuan
tur Rostock.

Rostockium
oppugnatur

Rostockēses
noua statuta
condunt.

Pulsi cōsules
iusticiam ab
Hērico petūt

immiscuere maiora mala: Nam tumultuati ciues, pessimo cōsilio discesse
runt a rege, cui essent sacramentis addicti: & Nicolaū dominū suum du
xere in prētorium: ut de sublimi suscipiat ciuū suorum in foro stanti
um sacramenta: Quid, inquit, opus est seruire extraneo, quando legiti
mum principem habemus in medio: Refragati sunt quoad poterant uiri
cōsulares, prospicientes futurum: sed raptabantur inuiti, ut nolentes, uo
lentes, facerēt quod ceteri, nisi protinus mori mallēt. Inde facta est oppu
gnatio munitio in Wernemunde: & reparauere munitissimā, ut pu
tauere turrim, ex lateribus demolitę turris, ad eedes diui Petri: & quotq̄
uidecunq̄ corradere poterant, nauibusq̄ circumpositis cum armatura,
cōmunierāt. Rex ubi audiuit uocat ad arma principes sui fœderis, ut uni
uersi in diem Iohannis ad solstitium, in zabulum maris Baltici, ad Wern
nouā armati assistant: misit ille ualidam in classe manū: Venere ceteri, &
imprimis Henricus Magnopolensis: Ibi primum fame pugnandum erat:
pro magnitudine enim munitiois, non facile poterat expugnari. Trib⁹
fere mensibus durabat oppugnatio: cum interim fame laborarent, fecere
deditioem. Tum clamor in urbe exoritur: Senatū proditione reum oc
culte sentire cum rege: iussu eius traditam munitioem: Mox capiuntur, do
mus deprædantur, confiscantur bona. Gladijs & rotis seuiunt in captos.
Henrico Runge nomen erat primipilario: quod infaustum ideo commes
moratur, q̄ nostra etate rediuuiū nomen eidem esset urbi uelut renatum
ab inferis. Germanum habebat in senatu, uirum bonum, pro quo apud
improbum interuenere nōnulli: Potes, inquit, germanum eximere pe
riculo: Ille crudeliter, uadat, inquit, socius cōplēcibus. Aspirabat sanguina
rius in eum locum, quem illo uiuo tenere non poterat. Interim urbs oppu
gnatur: Multa sūt leuia prælia, nihil magni geritur: Sed ex promisso ere,
res quietatur. Dum hæc aguntur ad Rostockium Iutię proceres pro sua
consuetudine conspirant in regem, literis desuper confectis. Moritur in
de dux Lalandię, & relicta eius, literas regi consignat: Sæuitur in coniu
ratos: quod in Dania diximus.

CA. LIII.

Ostockecenses, uelut mare motum non facili consistit, nec ipsi
constitere, bono ciuitatis cōcilio partim eiectō, partim cęso: No
ua condidere statuta, q̄ nemo allegeretur in conciliū publicum
nisi ex consensu seniorum in societatibus (Aldermānos illi uocant) q̄ nul
la mulcta indiceretur ciui ex eorundem consensu: q̄ nemo ciuū fidem
interponeret pro militari: essetq̄ inualidum, si quid contra tentaretur. Pu
blico sigillo iussere placita communiri: ferro, & clauib⁹ multis, literas in
clusere. Interim eiecti consules egerunt apud Henricum dominū de Ma
gnopoli: ut quoniam uicariū illum rex fecerit in terram Rostockensem,
iusticiam illis impartiretur, paratis excipere, & reddere, quod iusticia de
posceret. Audit ille iustas preces, & cōmonefacit, efficiant ope intus ami
corum, ut porta una, nocte illi pateat, uenturum cum armis, ut uiolentos
compescat. Obseruant occasionem, cum portę sancti Iohannis custos ab
esset, qui in urbe principis nomine præfectus esset, clam portam cum suis

apprehendit: suspicāte nemine quid ageretur. Erat uigilia Dominice Epiphanię instāte. XIII. anno post trecētenū. Venit in uesperum clausis portis uir militaris, nūcians stare ad portam duos currus, subuehēdo cōmeatu in Dobran principi: ne qua mora fieret expe ctanti, aperiretur: Qui claues seruauit, nihil suspicatus, mandat seruo, curet ut currus inducātur: Intraeuntes rotam dilabi curauere, ut staret referata. Aderant equites, pediteſq; qui urgerēt ingressum, & iam emēsi dimidiū itineris ad forum, se in ordinem contulerunt pugnaturi. Ciues ad arma conclamant, occurrunt, repellunt. Creuit ad portam pugnantium multitudo, abintus, & deforis: cum accederēt, quos princeps premisisset: Ibi de sublimi portę deiectis laxis ciues retruduntur: Hostes denuo urgēt ingressum: Pugnatur utrinq; acriter: & iam princeps propinquabat: Sed & maiores in urbe excitati, interposita publica fide, sciscitantur ex his qui uenerāt, quid peterēt: quid ageretur: Et cum starent utriq; ad pugnam parati, ut & magna sanguinis cōmixtio in oculis esset, responsum est de parte principis, uenisse se regio mandato ut iusticiam redderet cuiq; pro suo iure, etiam si id poscerēt Lubicensi. Henricus Runge, ascenso curru carbonario ciuibus edicit, uenisse principem: ut sine armis, sine sanguine, iusticiā redderet, quā nemo bonus recusaret: fecit armorū motus, ut iusticię nomen non recusarent. Ille autem primipilarius, male sibi conscius, festinabat abire, & elapsus est. Princeps diuertit in hospitium, & ceteri pro cōmodo. Centum armati māsere in publico ad principis custodiam. Orta luce deputauit ex suo concilio quatuor uiros, qui iusticiam exhiberent. Venerē propulsi sub aspectum, parati respōdere quęrulātib;: Nemo accusabat: Absoluti sunt, & suis redditi rebus. Tū illi accusauere nōnullos, quorū alij iam dilapsi, alij presentes proscribuntur: alij etiam gladio feriuntur. Ita rebus quietatis, Henricus pro rege solus omnia administrat, q̄ portum maris, cum p̄sidio regij, & marchionum manus, & ipse Henricus iunctis uiribus tenerent. LIII.

Richardus interea Lubicensis episcopus, uir multis ex reb; memorabilis, ad hoc diu dilatus in terris, ut fratrum rebellionē & sauiantis tumultuantisq; laici populi in clerum temeritatem cohiberet, castigaret, reprimeret. Iam tertio interdixit in ecclesia diuinis officijs, q̄ fratres minores de ecclesia sancti Iacobi, tumulo iam extructo, & cunctis ad funeralia in ea ecclesia parochiali preparatis, corpus cadauerum rapuerunt, impressione facta per ciues. Episcopus iam grandęus, iam malis assuetus, tertio clerum urbe ei; indoluit. Erat autem quintuldecimus post annos milletrientos. Sed non durauit ea controuersia, cum cernerent implacabile pectus pontificis, non cedere malis: sed contra audētē ire. Eodem tempore magister Templariorū, cum quodam p̄ceptore, ad ea usq; tempora seruati, si forte resipiscerent, quia incorrigibiles erant, Parisij publice concremantur. Et ne quid desit mali, etiam in Polonia exorti heretici, ecclesiam turbauere in opido Znidenitze: Multi ex his cōuicti, flamma uitam finierūt, missi ad diuturniores ignes. Quo etiam tempore, Philippus rex Francię, cum compertum haberet, leprosos inficiendis per

Rostockium
dolo occupa
tur.

Pugnatur
ad portam.

Edicitur ciuibus
uenisse
principē.

Absoluentur
propulsi.

Tertio Lubice
sacris interdicitur.

Templariorū
maḡ apud
Parisios crema
tur.

Hēric^o VII. i
edomāda Ita
lia laborat.

Florēcini Im
patori uene
nū parant.

provincias fontibus, operam impendisse per omne regnum; iussit omnes capi, ac flammis ultricibus consumi. Cum autem ea tempestate, Henricus Romanorū Imperator, ei^o nominis, VII. in Italia edomanda laboraret; ciuitates Italice, retinētes, antique sub. II. Friderico cōstitutę diuisionis memoriam, in se mutuo sequirent, facile fuisset Imperatori, ad omnia quieto, uidere Italos suis se uiribus lacerātes: Sed cum omne illud studium, in edomandis Florentinis impenderet, iamq; satis attenuati uiderētur, ut pene in deditionem Imperatoris uenire cogerentur, fame pressi: exquisita solitæ sibi artis industria, uenenum parasse feruntur: idq; q̄ occultissime per minime suspectos magistrōs ingerebant: Ille fatis absumitur, dum ad balnea querit frustrata remedia.

FINIT LIBER VII.

13

INCIP
VM
mano
fordi
chio,
fit p
ricum
one: c
cemeret pe
nomen eius
de ditione: scinde
maior propend
illi adiecit pō
dictioni proxim
cōuenis ad d
partem Lud
illius res iam
miffum p
in carcere, & fa
nones: nam ha
friderico senferant,
duces impertin
Erico duce in
duobus p
inde mal
capus, in man
plenus
facto ea tur
Oloni sicut &
Romanis Impe
nis, omiffis reg
cauone, & qui pe
Romano sulc
legitimū I
Romano imperi
quam principes
primi post
Contra quod p
de gla
sumo ponti
reges creare: c
cum prope
VIII. Bonifaci
emperor esset, u